ŘECKÁ KLASICKÁ ARCHITEKTURA

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ŘECKÁ KLASICKÁ ARCHITEKTURA

VY_32_INOVACE_DVK1206

- Autor: Mgr. Jan Souček
- Vznik: 09 / 2012
- Téma: Antické umění
- Předmět: DVK / 1. ročník
- Anotace: Obrazová prezentace vývoje řecké klasické architektury

KLASICKÁ ARCHITEKTURA / RANÁ

500 - 450 př.n.l.

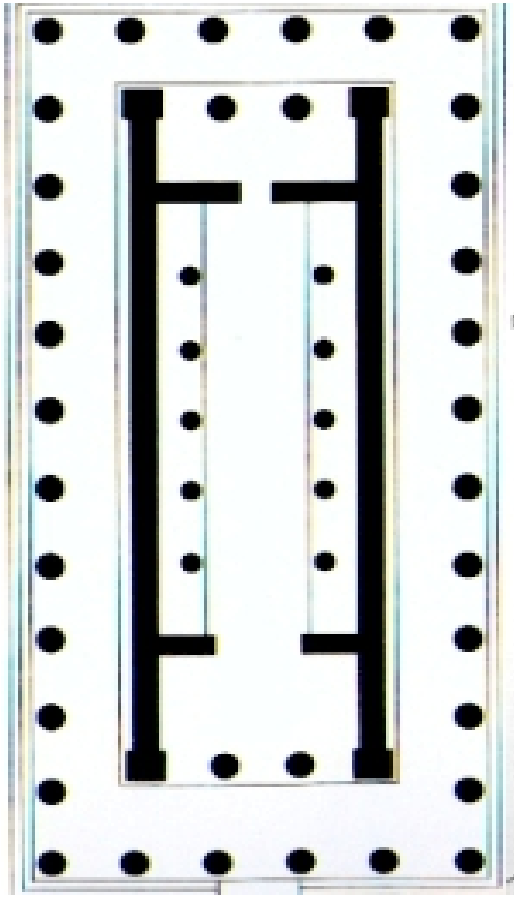

Afaiin chrám v Aigině
Temple of Aphaia
ca. 500- 490 BC.
Aegina, Greece

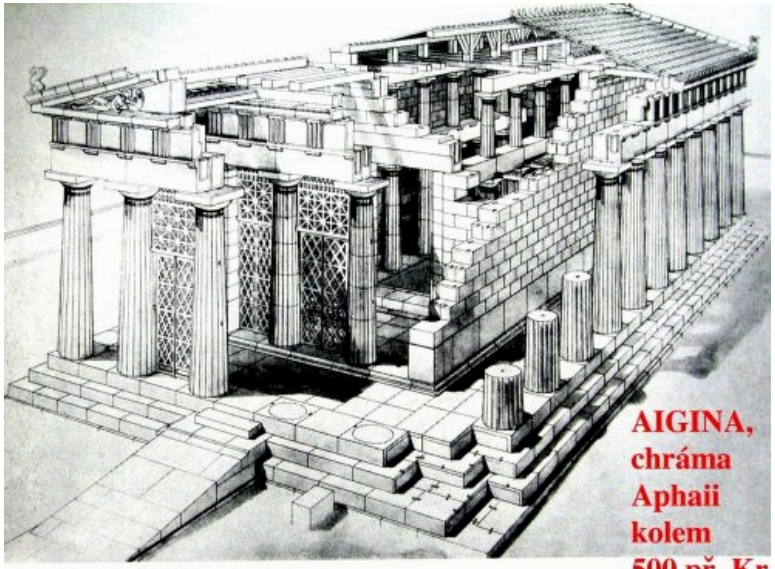

267a. Aigina, Aphaia-Tempel, Ansicht von Nordost, um 500 v.Chr.
267b. Aigina, Aphaia-Tempel, rekonstruierte Ansicht von Nordost, um 500 v.Chr.

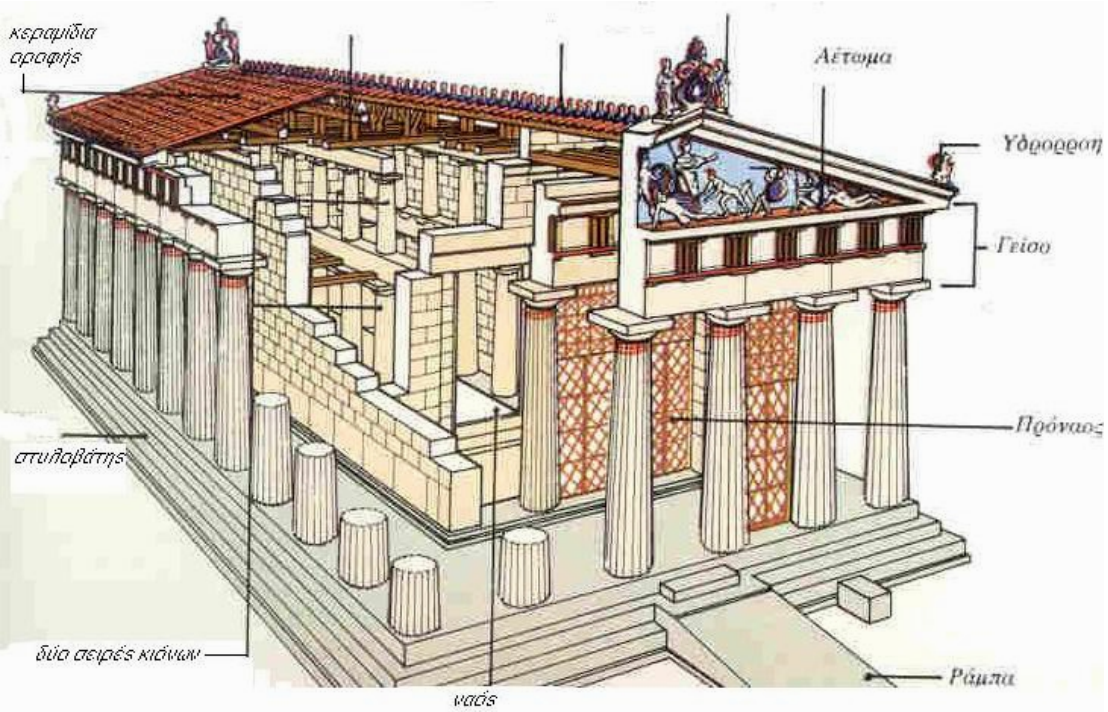

chrám bohyně Aphaii
V Aigině
(rekonstrukce)
kol. 500 BC

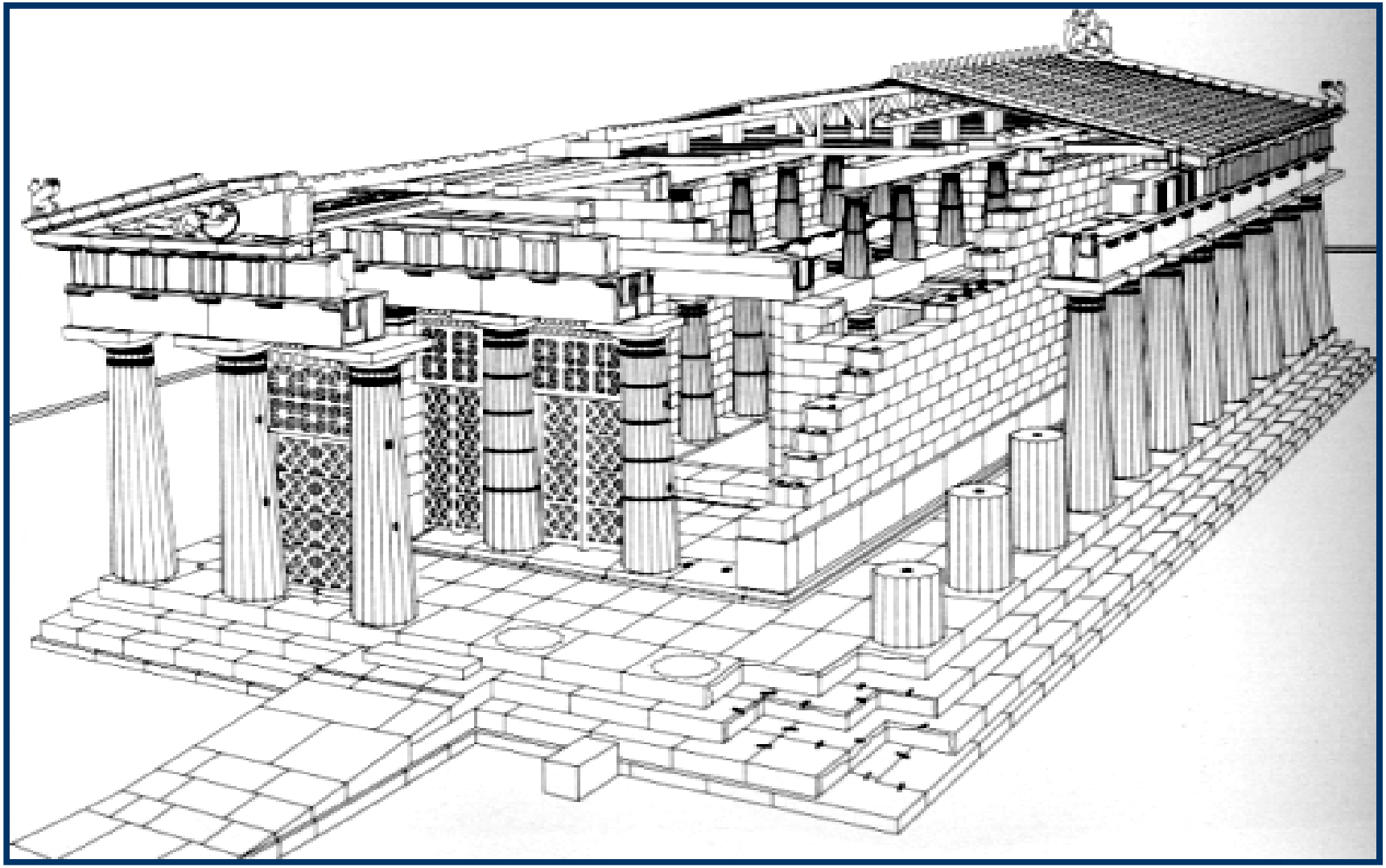

Temple of Aphaia

ca. 500- 490 BC.

Aegina, Greece

Aphaia Temple ca. 500- 490 BC.
Aegina, Greece

Aphaia Temple ca. 500- 490 BC.
Aegina, Greece

Chrám bohyně Héry II
původně nazývaný **Poseidonův chrám**
ca. 460 BC
Paestum, Itálie

Chrám bohyně Héry II původně nazývaný **Poseidonův chrám**
ca. 460 BC Paestum, Itálie

Chrám bohyně Héry II
původně nazývaný
Poseidonův chrám
ca. 460 BC
Paestum, Itálie

Chrám bohyně Héry II v Paestu

VRCHOLNÁ KLASICKÁ ARCHITEKTURA

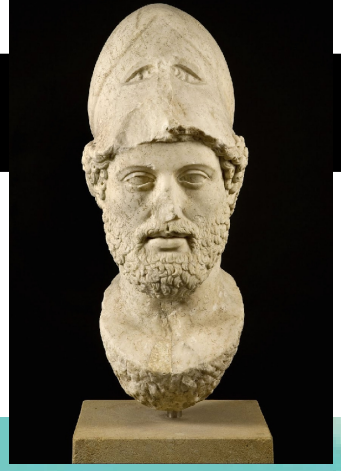

ATICKÉ OBDOBÍ

450 - 323 př.n.l.

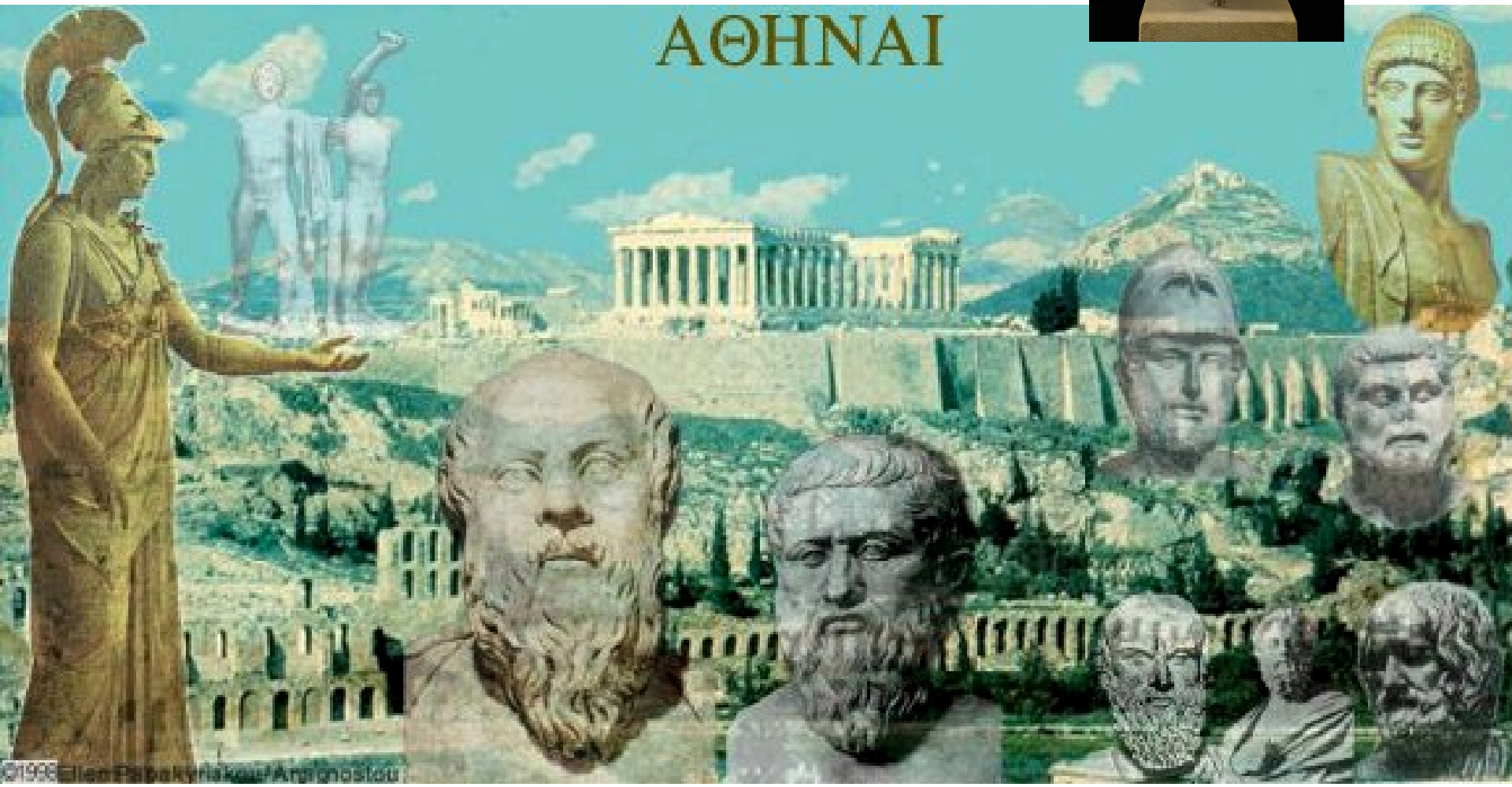

1. Unfinished Temple of Zeus
2. Unfinished law courts
3. Painted Stoa
4. Stoa of Hermes
5. Altart of the Twelve Gods
6. Stoa of Zeus with his statue
7. Temple of Hephaestus (Theseion)
8. Bouleyterion
9. Monument of the Eponymous Heroes
10. Tholos
11. Strategeion
12. Southwest Fountain House
13. Heliaia law courts
14. South Stoa
15. Southeast Fountain House
16. Mint
17. Panathenaic festival procession
18. Pnyx
19. Areopagus
20. Temple of Athena Nike
21. Propylaia
22. Statue of Athena Promachos
23. Erectheum
24. Parthenon
25. Royal Stoa

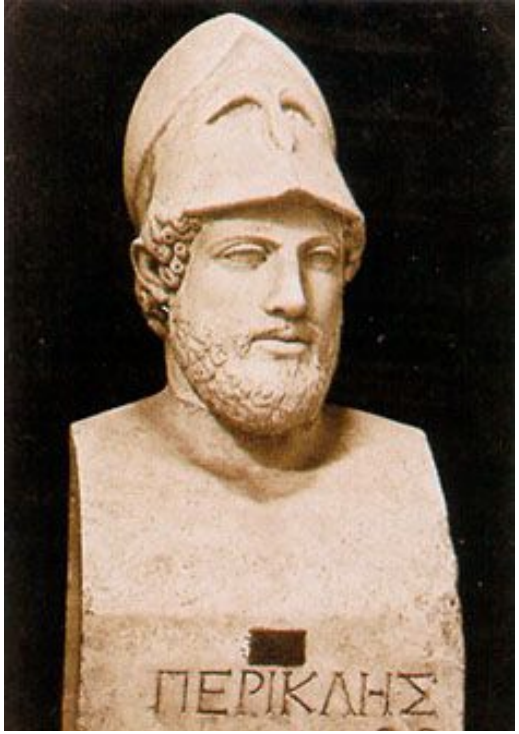

ATÉNSKÁ AKROPOLE

Akropolis, Akropole (z řeckého *akros* vysoký a *polis* obec, překládáno též jako ***horní město, vyšehrad***) ve svém původním významu označuje opevněné návrší řeckých měst s posvátným okrskem a vladařským palácem.
Nejznámější akropole, Akropolis athénská, byla vybudována uprostřed města a měla Athény reprezentovat. Akropole byla vybudována ve starověku, zejména mezi 13. a 5. stol. př. n. l. a tvořila dlouhou dobu politické, náboženské i kulturní centrum starověkého Řecka.
Monumentální stavba byla postavena na výrazném skalním pahorku dodnes tvoří hlavní dominantu města. Pro svou mimořádnou historickou hodnotu byla roce 1987 zapsána na ***Seznam světového dědictví UNESCO.***

ATÉNSKÁ AKROPOLE

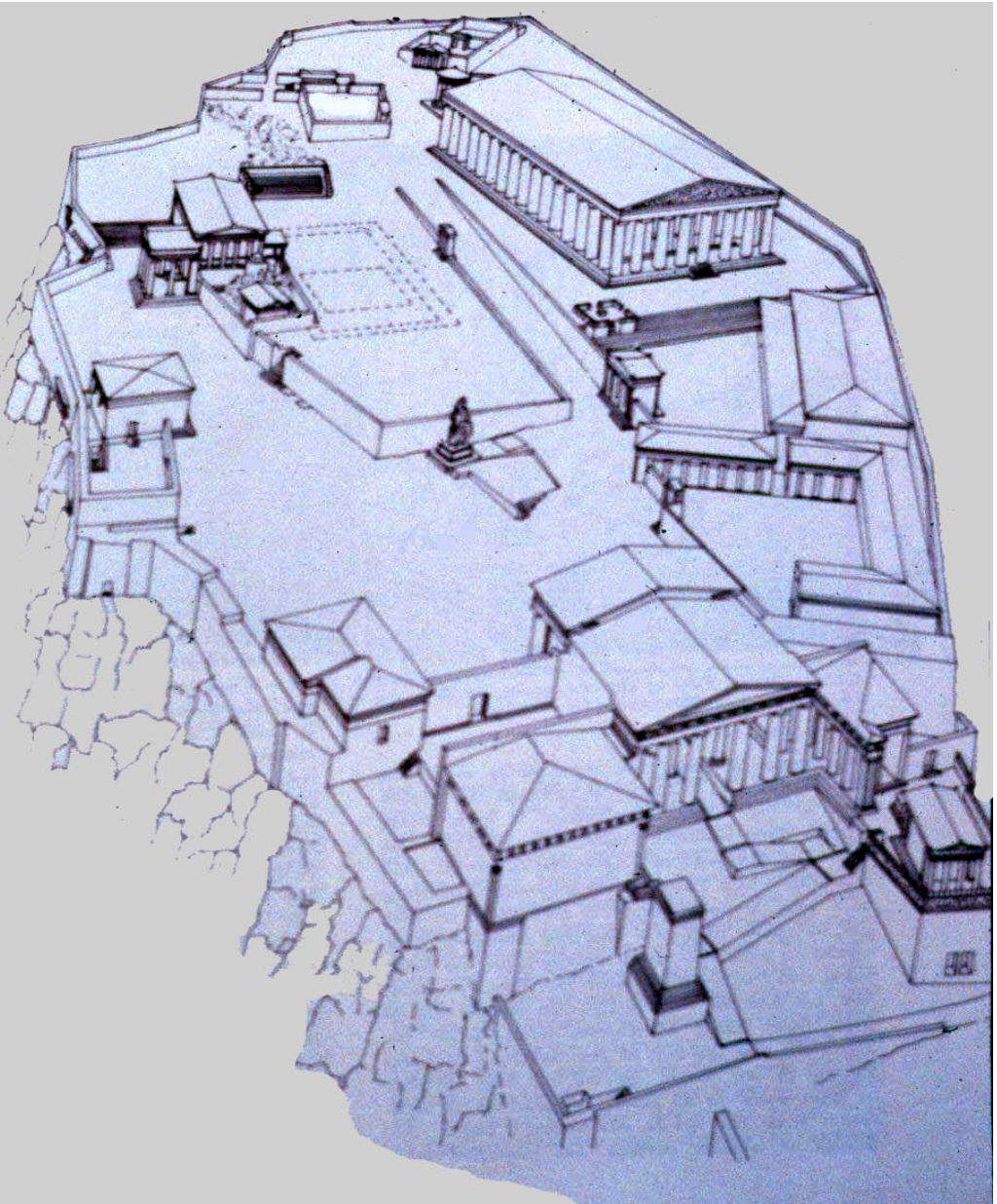

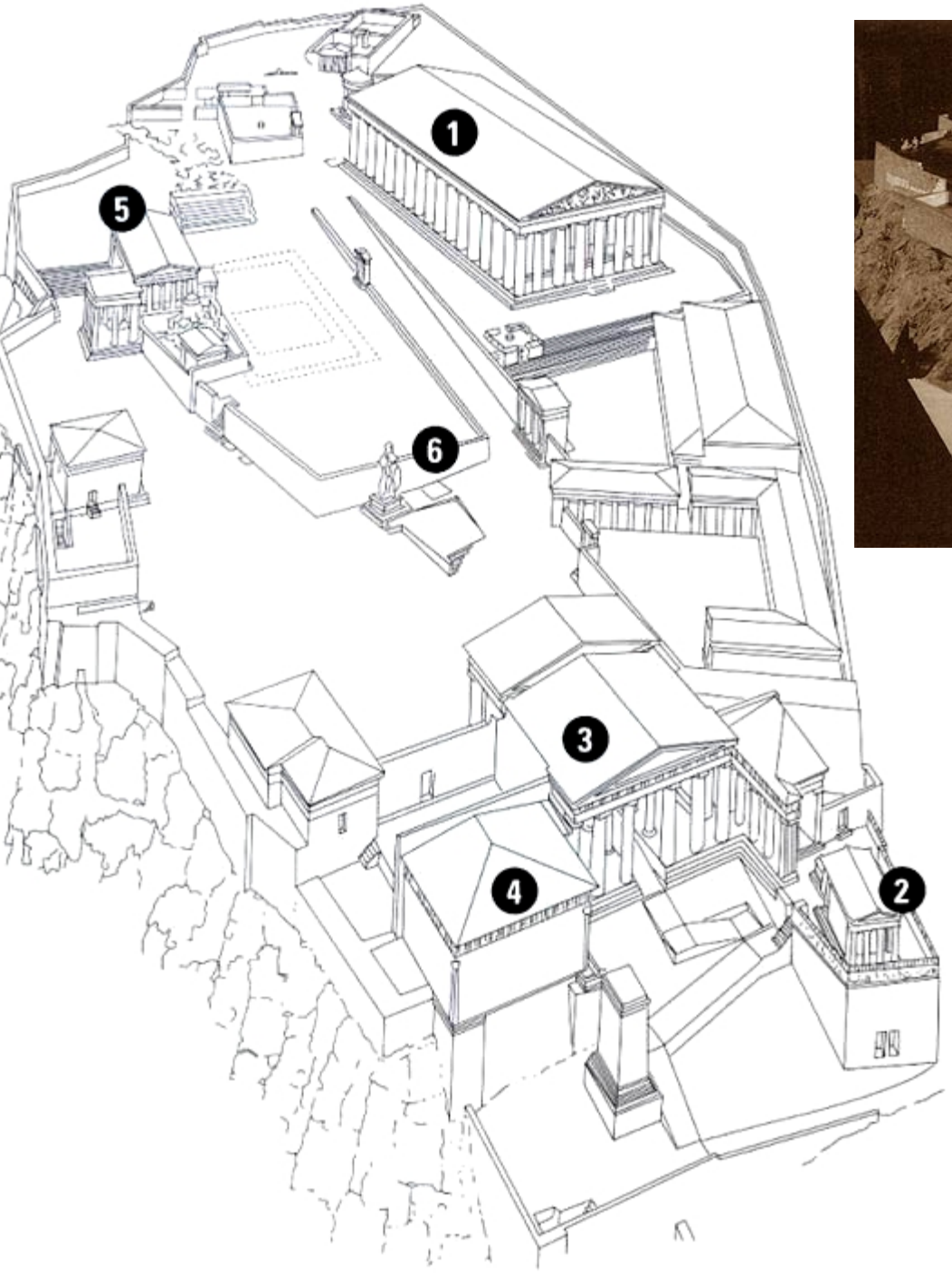

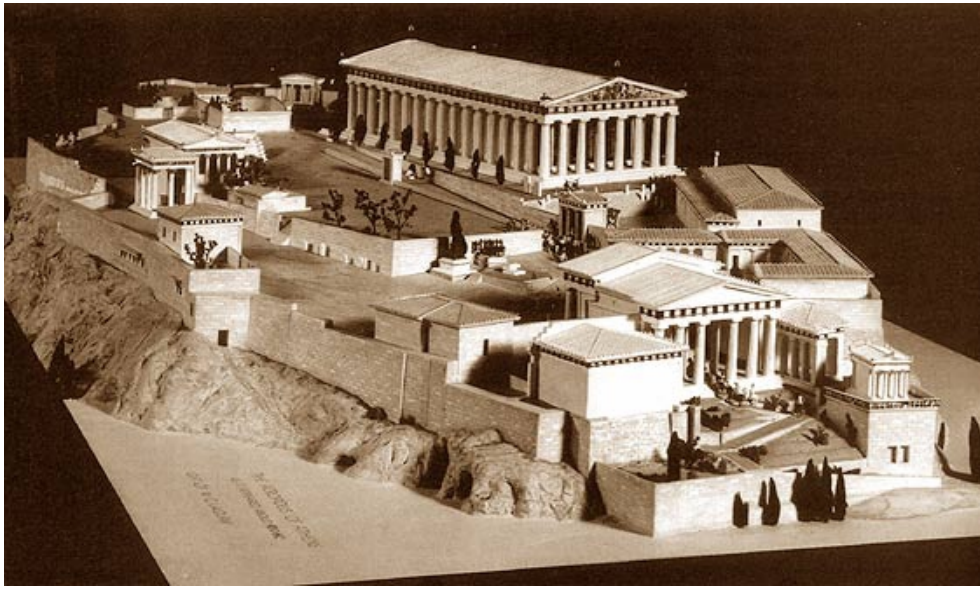

ATÉNSKÁ AKROPOLE

1. **Parthenon**
   Temple of Athena Parthenos
2. **Temple of Athena Nike**
3. **Propylaea**
4. **Pinacotheca**
5. **Temple of Erechtheum**
6. **Statue of Athena Promachos**

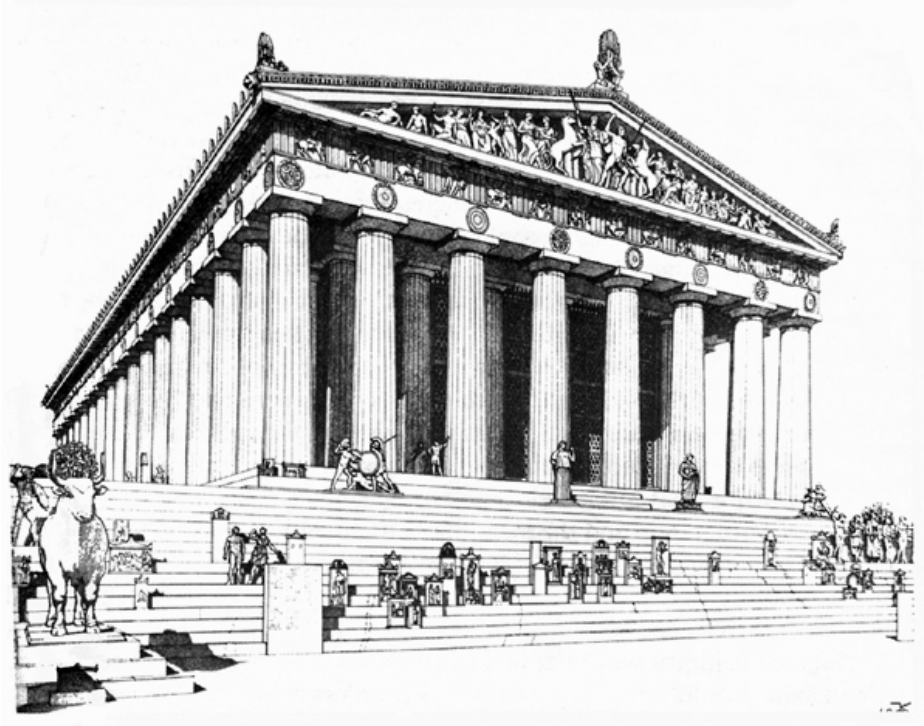

Iktinos and Kallikrates

Parthenon

447-438 BC

Athens

Roku 455 př. n. l. začala rozsáhlá rekonstrukce Akropole, dominanty a posvátného místa Athén, kde Athéna vyhrála svoji soutěž o Attiku s Poseidónem a odkud shlížela na svůj lid. Bylo rozhodnuto, že nejvíce úsilí se musí věnovat výstavbě hlavního Athénina chrámu Parthenonu.
Stavba byla zahájena r. 447 př. n. l. na jižní straně Akropole. Plán navrhl Íktinos a stavbu vedl architekt Kallikratés. Avšak hlavní dohled nad stavbami na Akropoli svěřil Perikles Feidiovi. R. 442 př. n. l. již stály sloupy, potom Feidiova dílna osadila metopy a r. 438 př. n. l. byla stavba hotova.
Tehdy také Feidiás dokončil dvanáctimetrovou sochu Athény ze zlata a slonoviny a o velkých panathénajských slavnostech byl chrám zasvěcen. Osazení velkých soch do štítu a umístění části vlysu bylo dokončeno až r. 432 př. n. l. Athény se staly nejvýstavnějším městem Řecka.

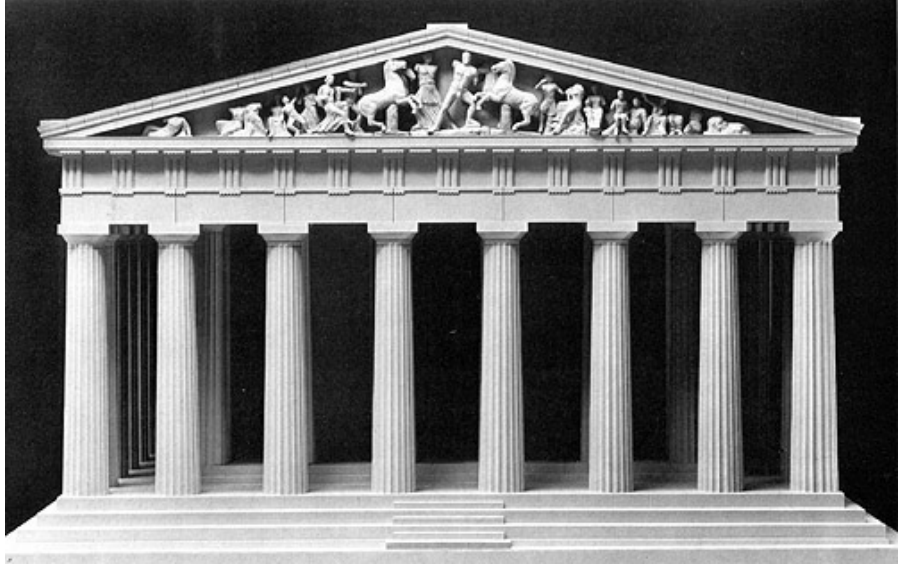

Iktinos and Kallikrates
Parthenon 447-438 BC Athens

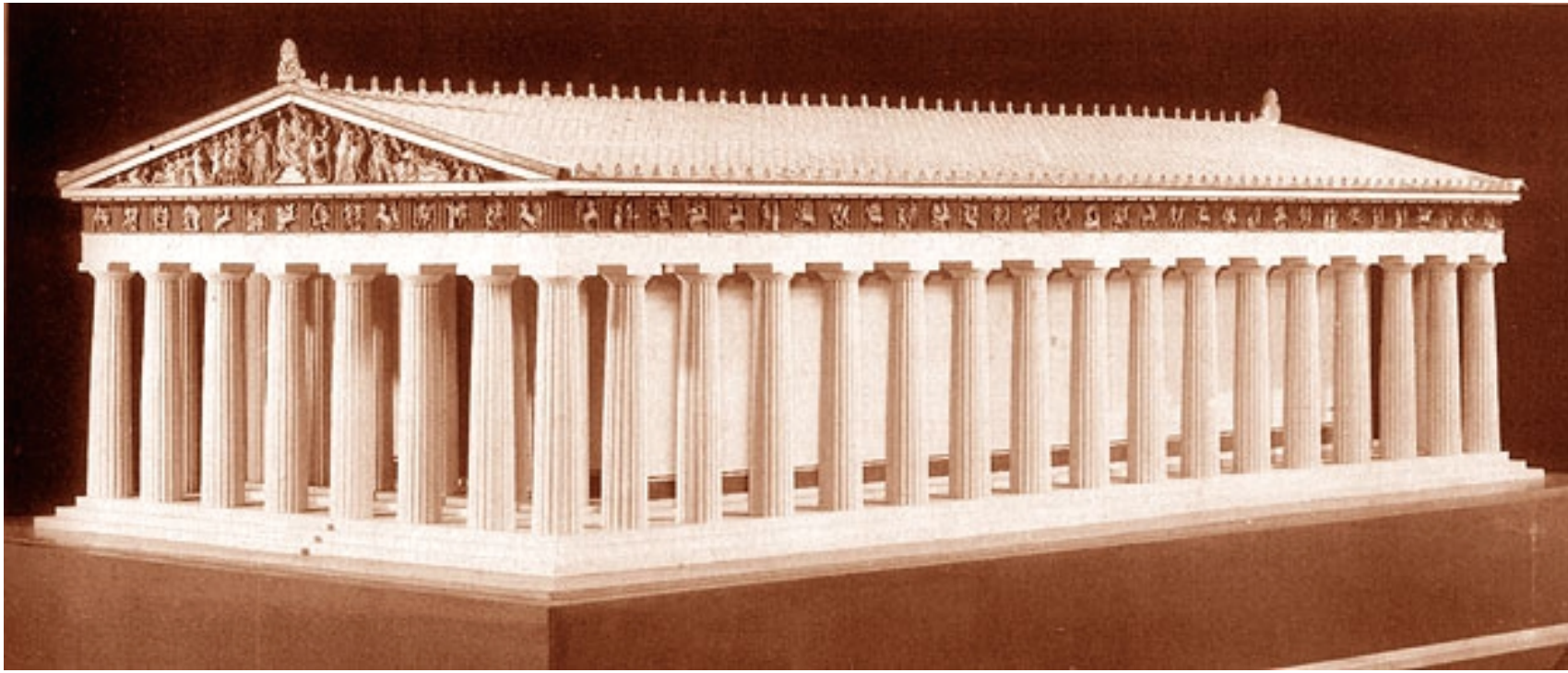

Iktinos and Kallikrates

Parthenon 447-438 BC Athens

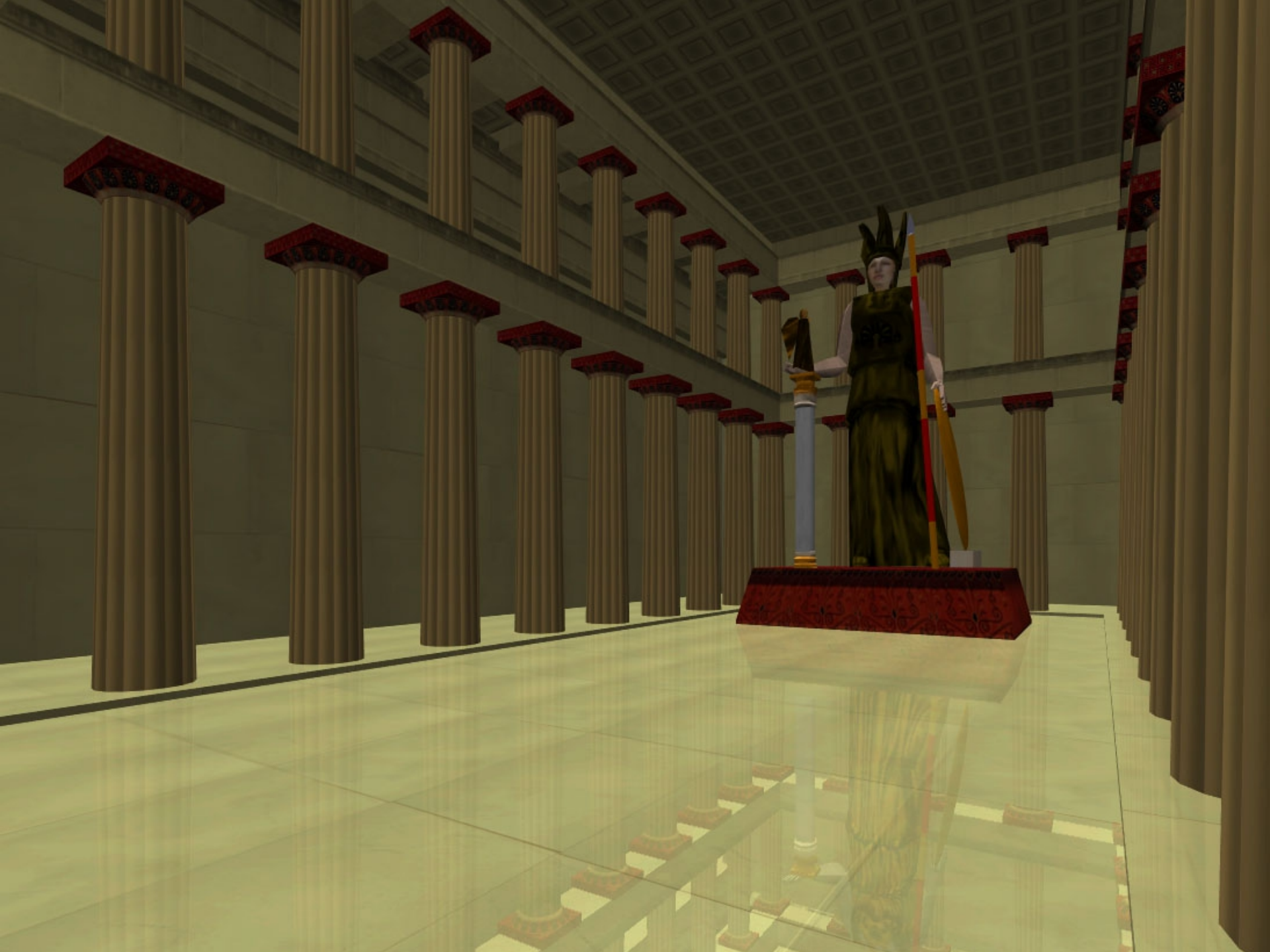

Mnesikles
Propyleje
437- 432 BC
Acropolis
Athens

Propyleje nebo **propylaje** je monumentální vstupní brána v podobě zdi prolomené několika vchody se sloupovými předsíněmi, chápané jako samostatný prostor před chrámy, svatyněmi a jinými budovami.

Nejznámější propyleje se nacházejí na athénské akropoli, které dal postavit státník a politik Periklés architektem Mnésiklem náhradou za Peisistratův propylon.

Mnesikles Propyleje 437- 432 BC Acropolis, Athens

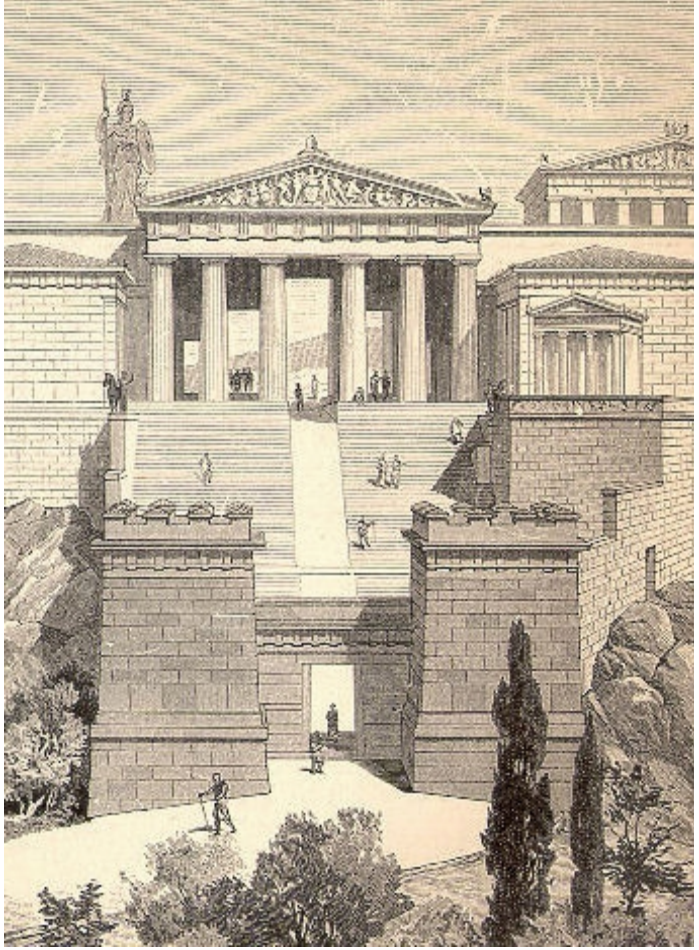

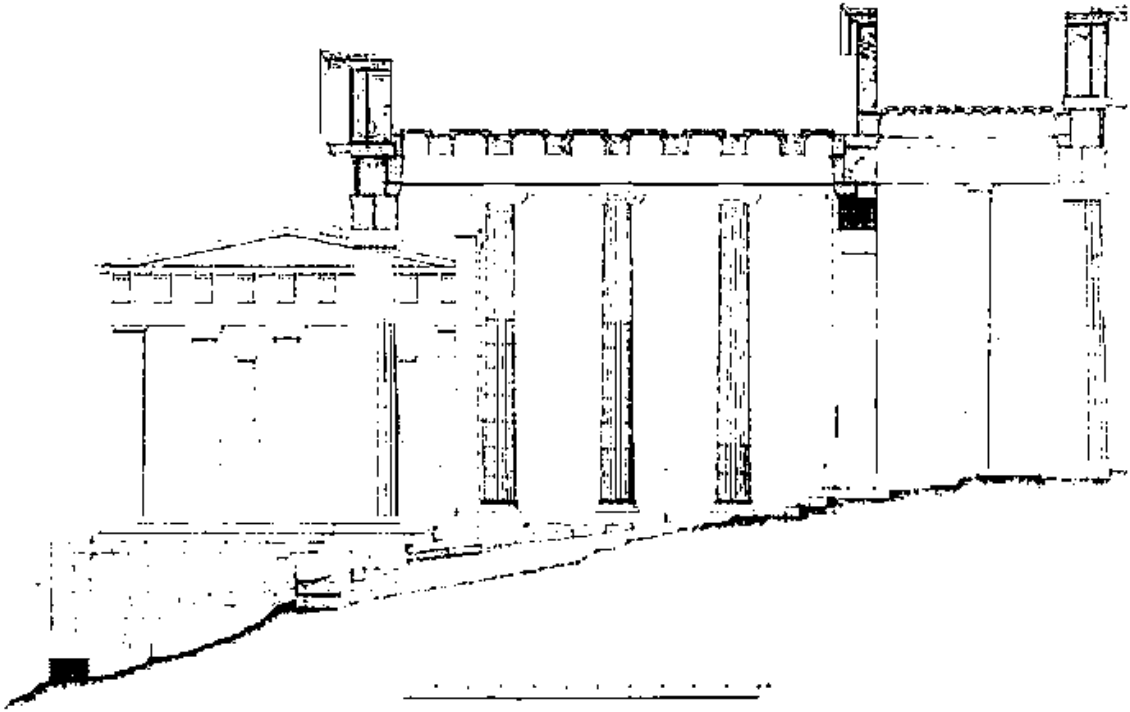

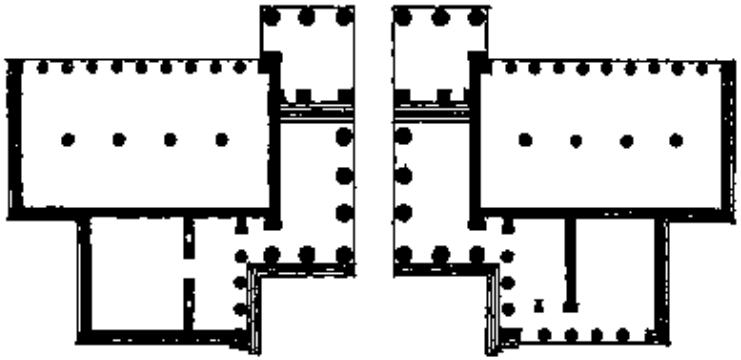

Stavba propylejí začala roku 437 př. n. l. a byla ukončena roku 432 př. n. l., ale pro nebezpečí peloponéské války zůstala nedokončena. Hlavním stavebním materiálem byl pentelský bílý mramor a šedý eleusinský mramor nebo vápenec, jenž byl použit na detaily. Na vnější stěně zůstaly zvedací výstupky pro dopravu, zvedání a usazování mramoru a štíty zůstaly neozdobeny plastikami. Stavba je dlouhá 74 metrů a se rozprostírá téměř po celém západním svahu Akropole.

Sestává ze střední části se dvěma křídly, jedním severním, druhým jižním. Centrální budova je rozdělena dvěma řadami sloupů na tři lodě a mramorovou zdí na východní a západní frontu. Každou tvoří šest dórských sloupů se štítem, spojujících symetricky dórský a iónský řád. Největší z bran vstupní fronty byla považována za hlavní vchod ke Svaté cestě, kudy procházely slavnostní průvody *Panathénajských her*.

Severní křídlo zahrnuje Pinakotéku, v níž umělci vystavovali svá díla. Mnésiklés chtěl postavit stejnou budovu v jižním křídle, ale narazil na odpor kněží. Proto stavbu omezil na menší otevřený sál s řadou sloupů v severní a jižní části, až k chrámu Níké.

Kallikrates

Chrám Atény Niké

ca. 427- 424 BC

Acropolis, Athens

Kallikrates
Chrám Atény Niké
ca. 427- 424 BC
Acropolis, Athens

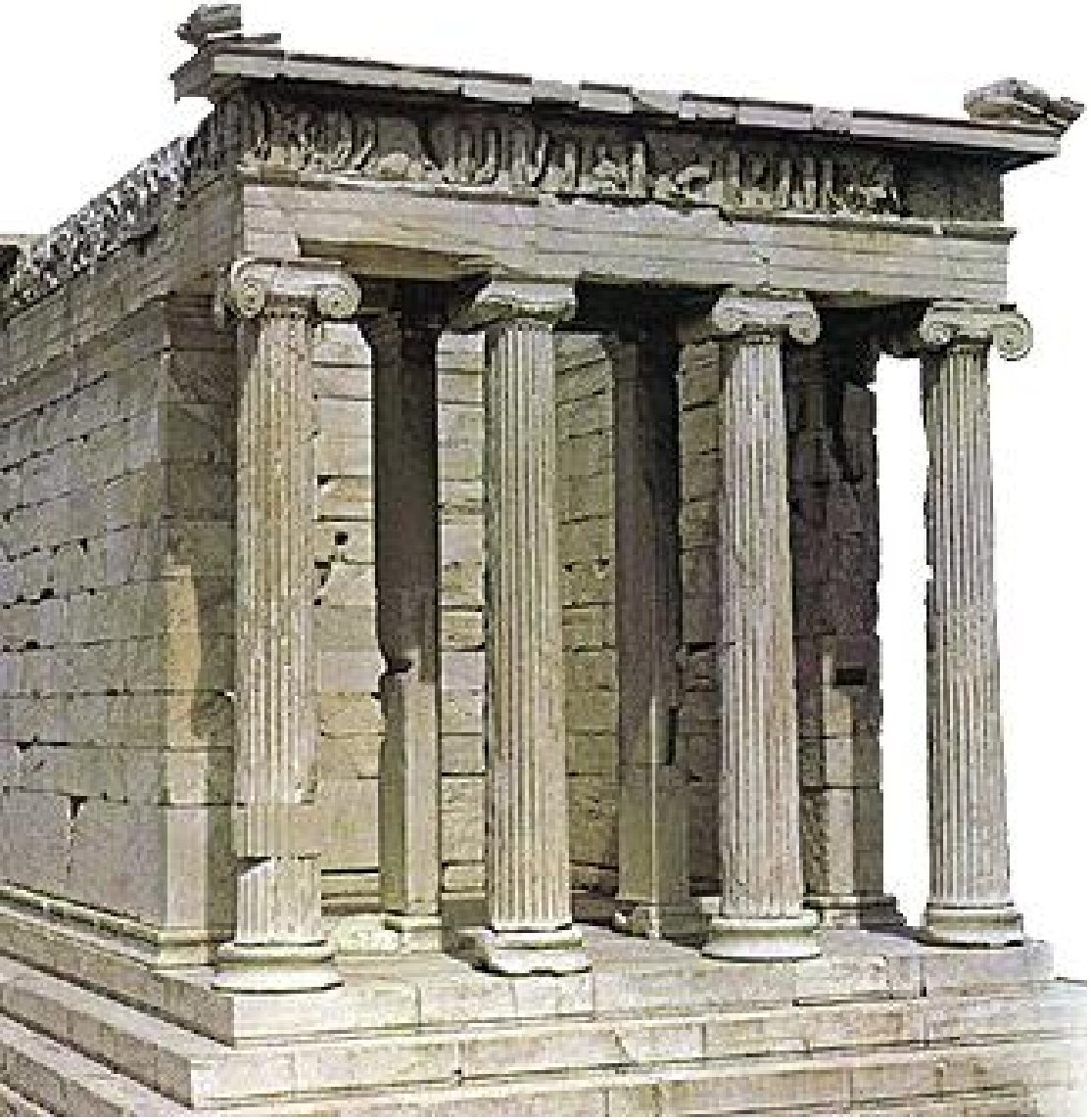

Kallikrates

Chrám bohyně Niké

ca. 427- 424 BC

Erechtheion (rekonstrukce)
ca. 421- 405 BC.
Acropolis, Athens

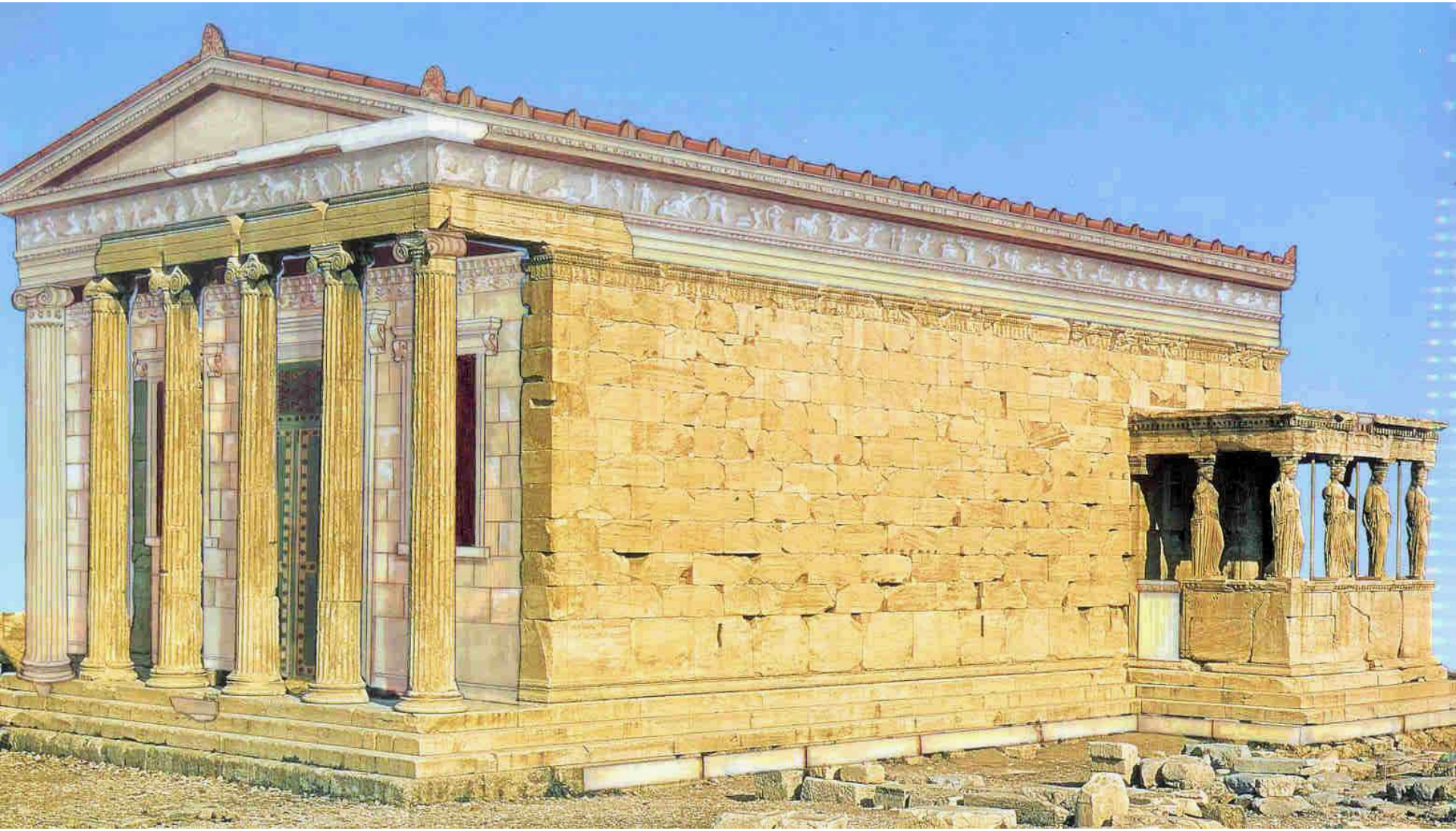

Erechtheion (rekonstrukce)
ca. 421- 405 BC.
Acropolis, Athens

Erechtheion (Mnesikles_??)
ca. 421- 405 BC.
Acropolis, Athens

Erechtheion
Síň Karyatid
ca. 421- 405 BC.
Acropolis, Athens

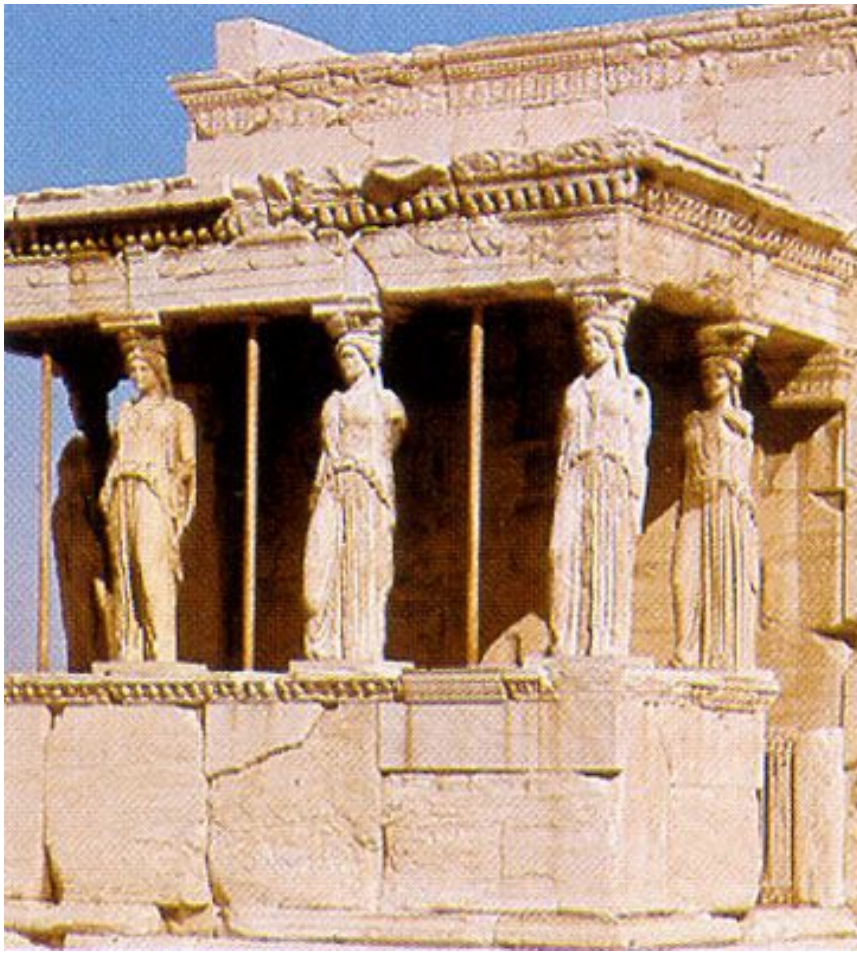

Erechtheion - Síň Karyatid

ca. 421- 405 BC.

Acropolis, Athens

Athenian Agora
The Hephaistion – Theseion
ca. 449 - 444 B.C.
Iktinos _?

Temple of Hephaestus or Theseion

The Doric temple, which stands at the western end of the Agora, on the hill of Agoraios Kolonos, erected by the architect **Ictinos** before the Parthenon (449-440 BC), depicts the exploits of Theseus in its friezes and metopes.

Reconstruction of the bronze statues of Athena and Hephaestus, insidethe temple

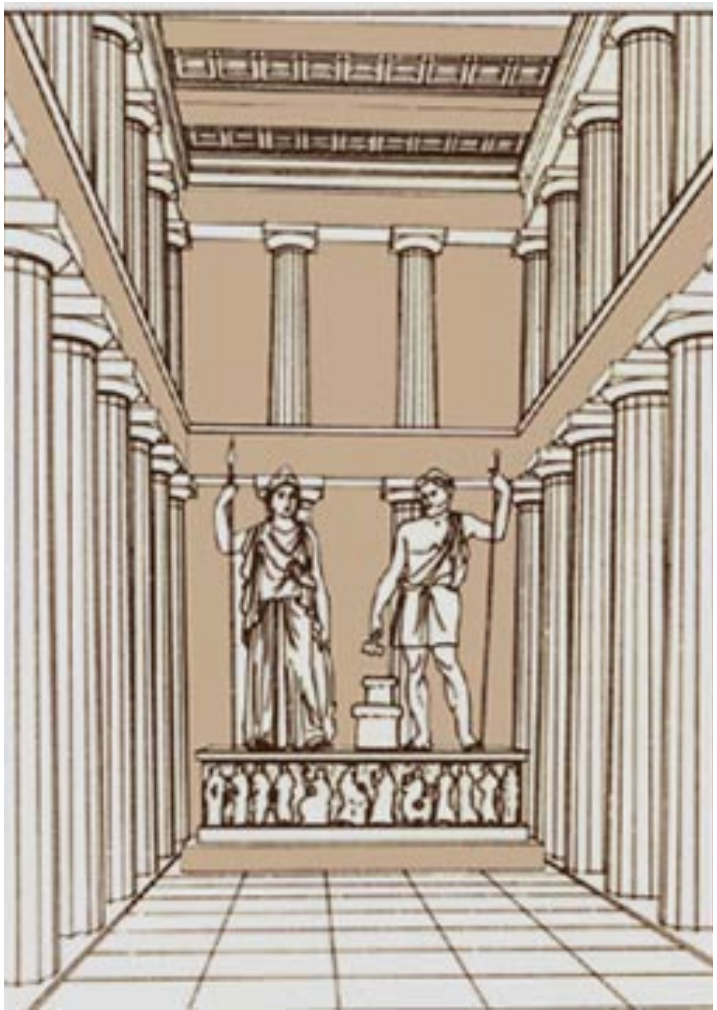

Temple of Hephaestus ("Theseion"): detail. corner
ca. 449 - 444 B.C.E.

Diův chrám v Olympii

Temple of Zeus
c. 470- 457 BC.
(stone is black
wood is gray)

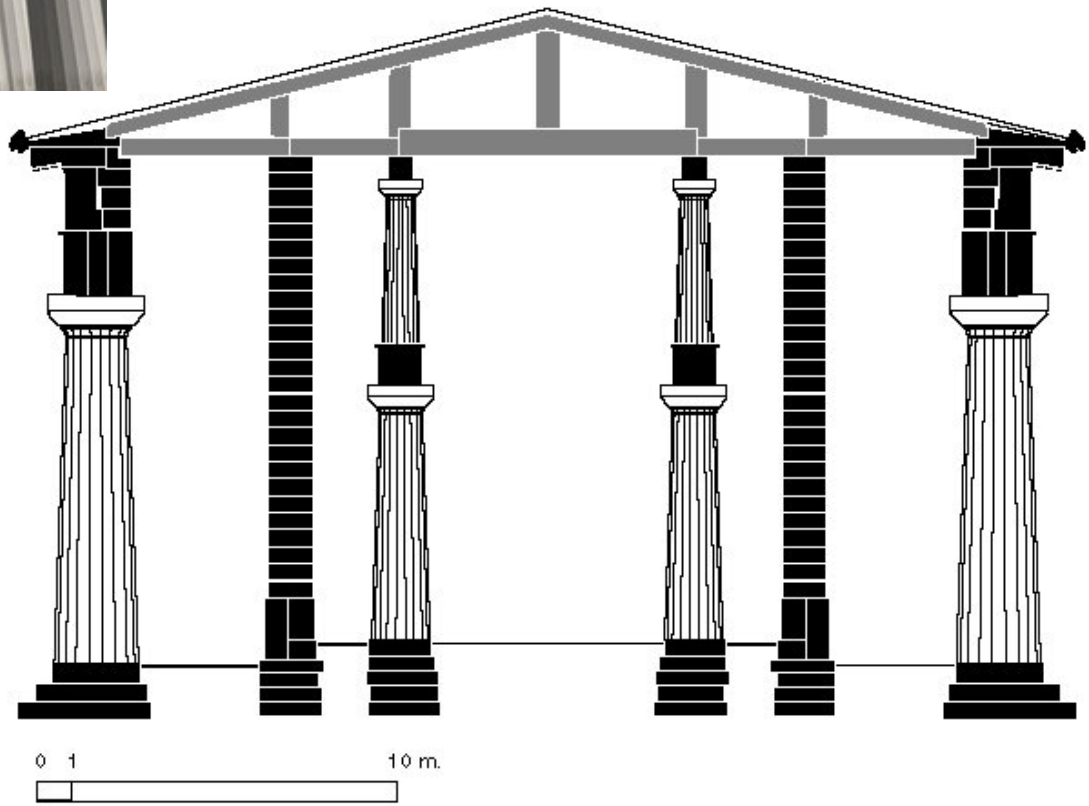

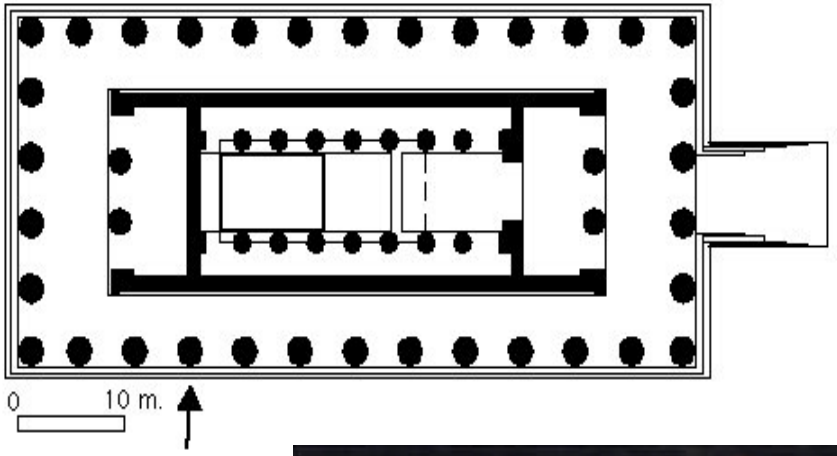

Diův chrám v Olympii

Temple of Zeus

c. 470- 457 BC.

Diův chrám v Olympii

Temple of Zeus

c. 470- 457 BC.

Reconstruction of the East pediment, of the temple of Zeus at Olympia which was begun about 572 BC by the Elean *Libo* and completed about 450 BC.

Reconstruction of the West pediment, of the temple of Zeus at Olympia.
It depicted the fight between Centaurs, who were guests at the wedding of the Lapith hero *Peirithoos*, and the Lapithae. It was designed by Alkamenes of Athens

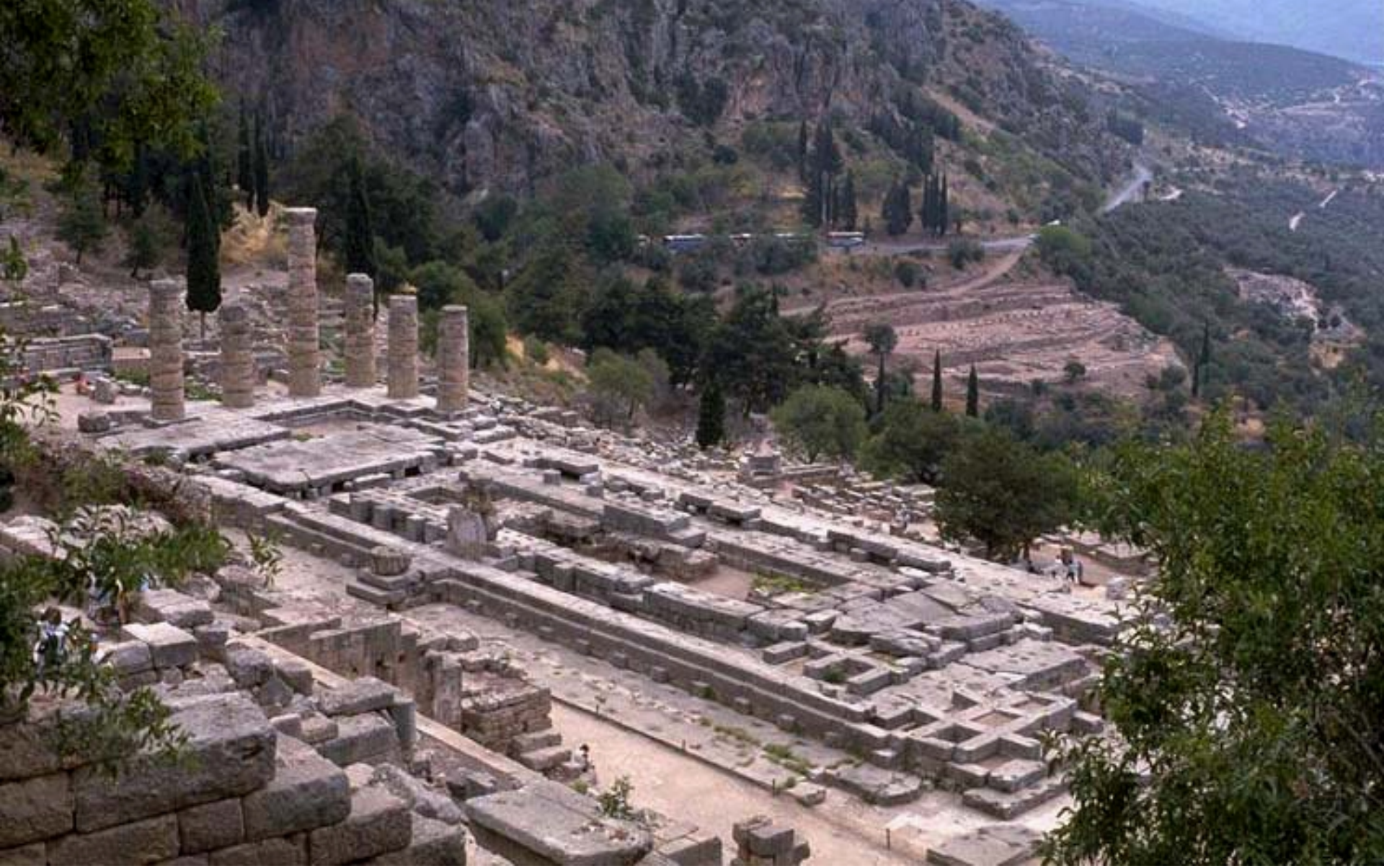

Apollonův chrám, Delfy : **orig. ca. mid - 6th century B.C.**
(rebuilt 366-326 B.C.E.)

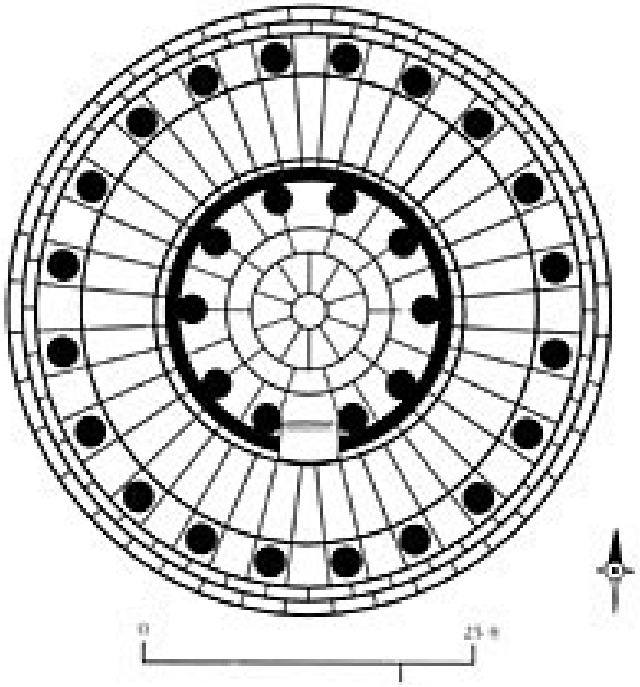

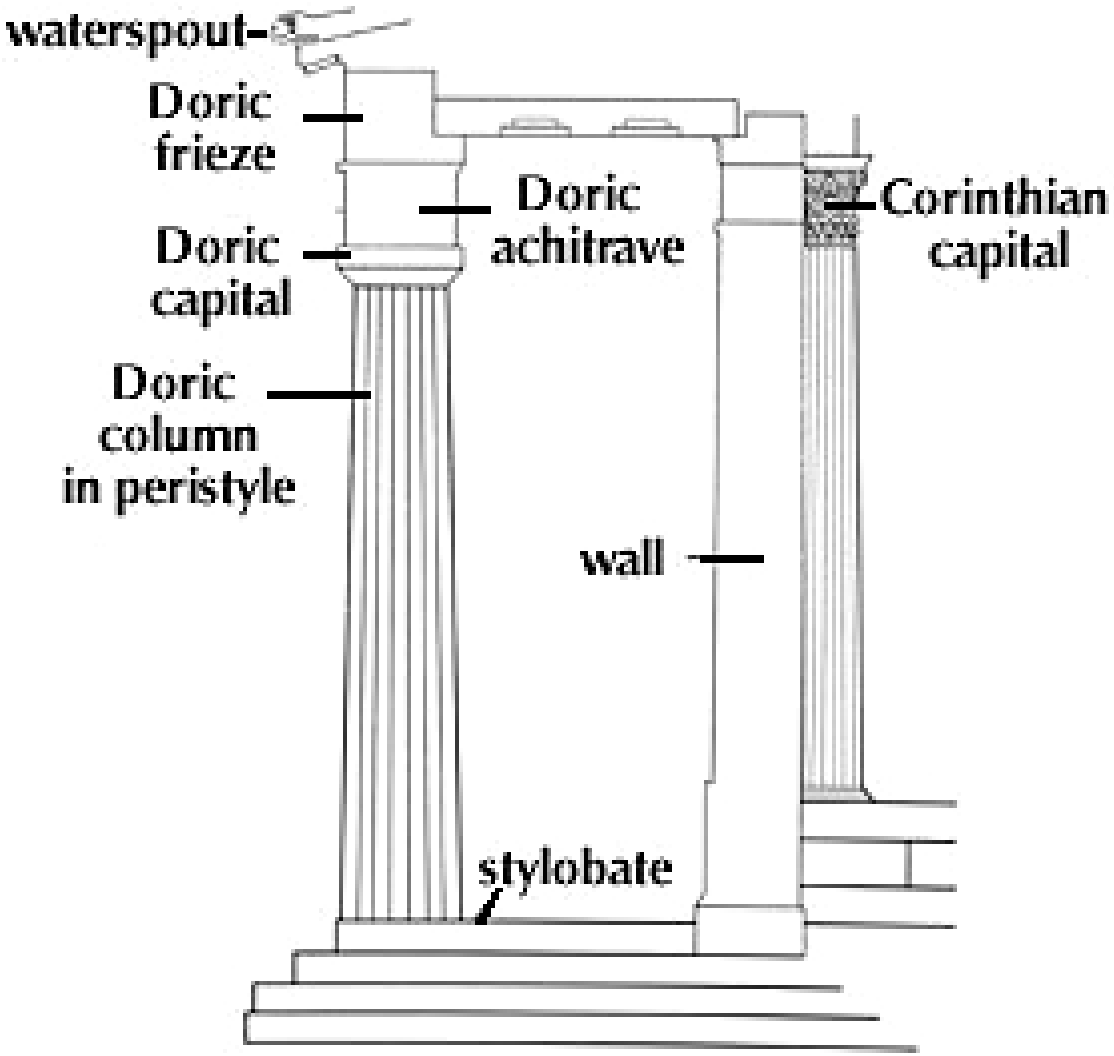

Theodoros z Fokie

Plán a řez

TOLOS v DELFÁCH

Svatyně Atény Pronaie

Sanctuary of Athena Pronaia Delphi: Tholos ca. 380 B.C.E.

Theodoros of Phokaia
Tholos
ca. 375 BC
Delfy, Greece

Theodoros of Phokaia
Tholos
ca. 375 BC
Delfy, Greece

Světská architektura

Řecká města byla stavěna na vyvýšeninách. Chráněna byla hradbami. Nejdříve měla úzké ulice, později širší a pravoúhlé. Centrem byla **agora**, náměstí obklopené sloupovím a stavbami se školami, obchody a soudy.

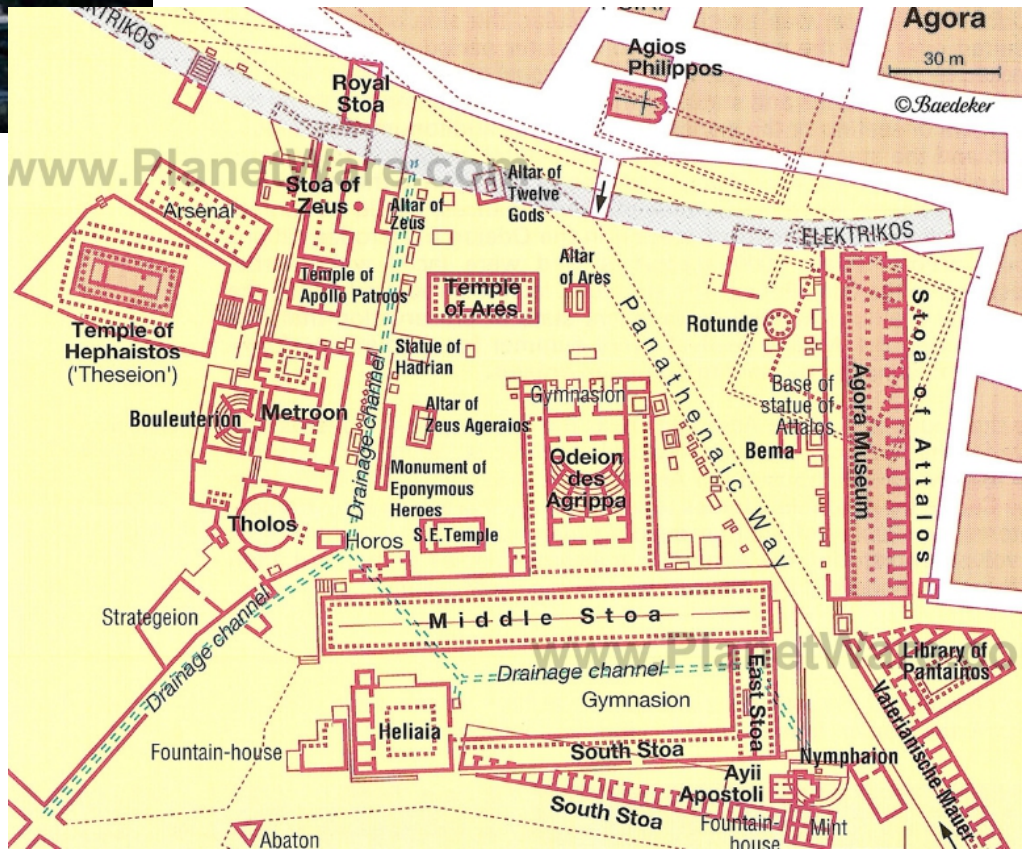

Aténská agora
Athens

Hellenistic Period (323-31 B.C.)
Stoa of Attalos II
ca. 150 B.C.
Located: Agora, Athens

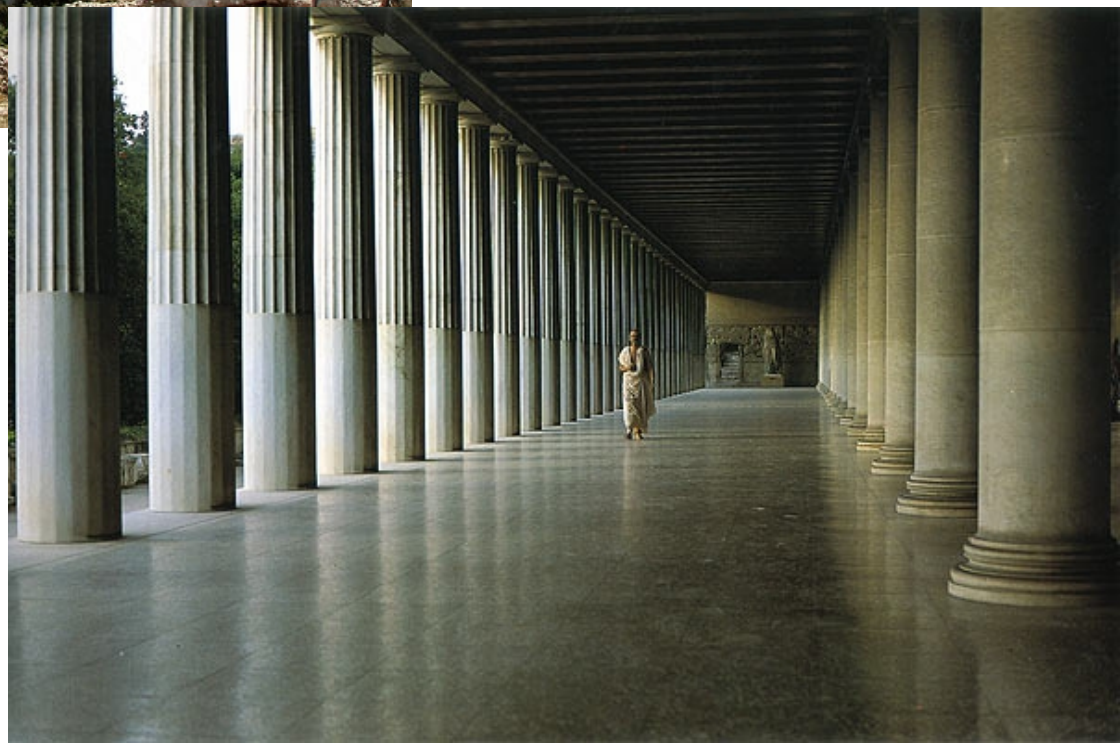

Stoa of Attalos II

ca. 150 BC

Agora, Athens

Ionská stoa v Milétu

THE IONIC STOA OF MILETUS

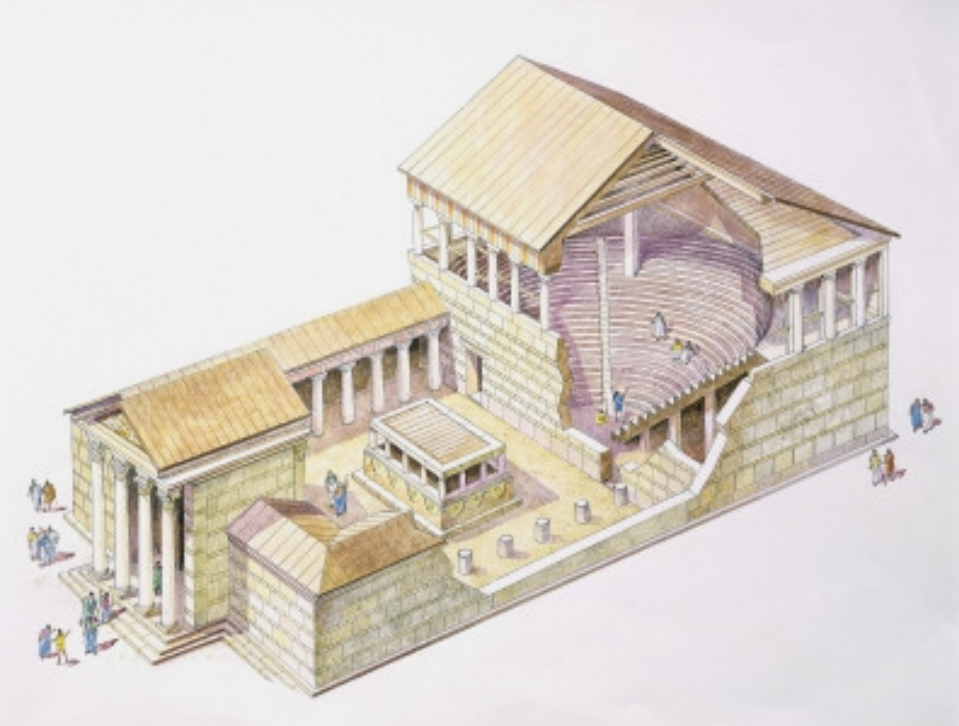

Bulleterion v Milétu

Bouleuterion
(city council hall),
Miletus,
ca. 175-163 B.C.E.

MECLİS BİNASI
RATHAUS (BOULEUTERION)
SENATE HOUSE (BOULEUTERION)

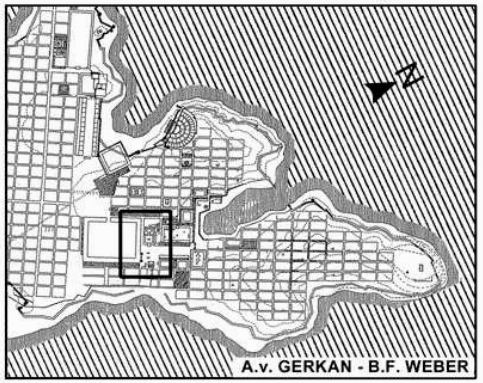

Das Ratsgebäude mit 1500 Plätzen wurde zwischen 175 und 164 v. Chr. auf Anordnung des seleukidischen Königs Antiochos IV. Epiphanes errichtet.
Die Reste des Ehrengrabs im Zentrum des Vorhofs sind aus römischer Zeit.

The senate house with 1500 seats was erected between 175 and 164 B.C. at the command of the Seleucid king Antiochos VI. Epiphanes.
In the centre of the courtyard there are remains of a heroon constructed in Roman times.

1500 kişilik yere sahip meclis binası M.Ö. 175-164 yılları arasında, Seleukid kralı IV. Antiochos Epiphanes´in talimatı üzerine yapılmıştır. Ön avlunun ortasında Roma Dönemi´ne ait onursal anıt mezar kalıntıları vardır.

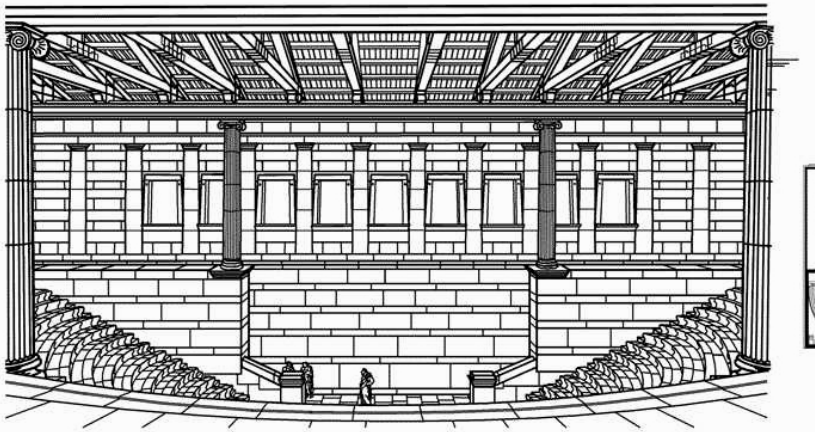

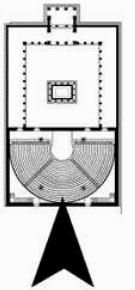

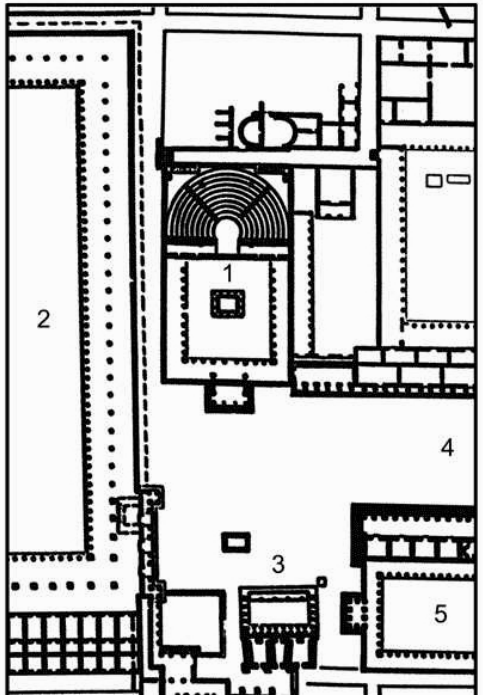

1 BOULEUTERION
2 GÜNEY PAZARI
SÜDMARKT
SOUTH AGORA
3 NYMPHAION
4 KUTSAL YOL
HEILIGE STRASSE
(PRACHTSTRASSE)
SACRED WAY
5 HELLENİSTİK DÖNEM´E AİT GYMNASİON
HELLENISTISCHES GYMNASION
HELLENISTIC GYMNASIUM

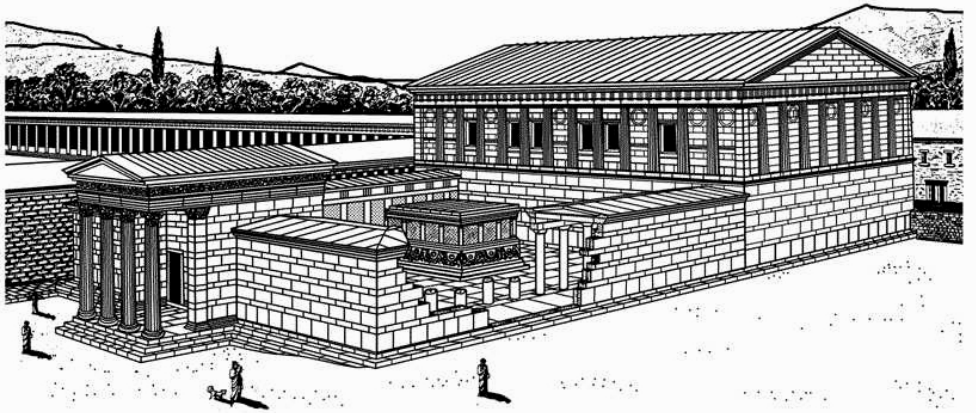

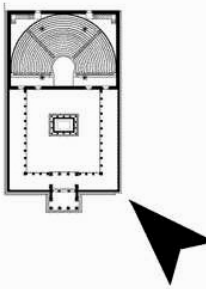

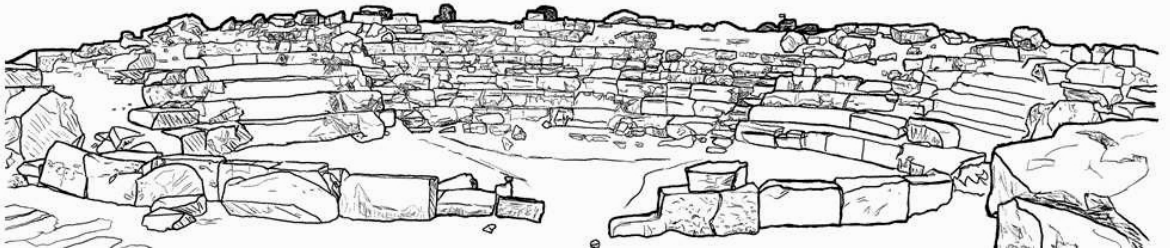

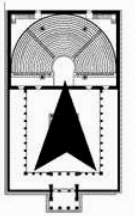

ŘECKÉ DIVADLO

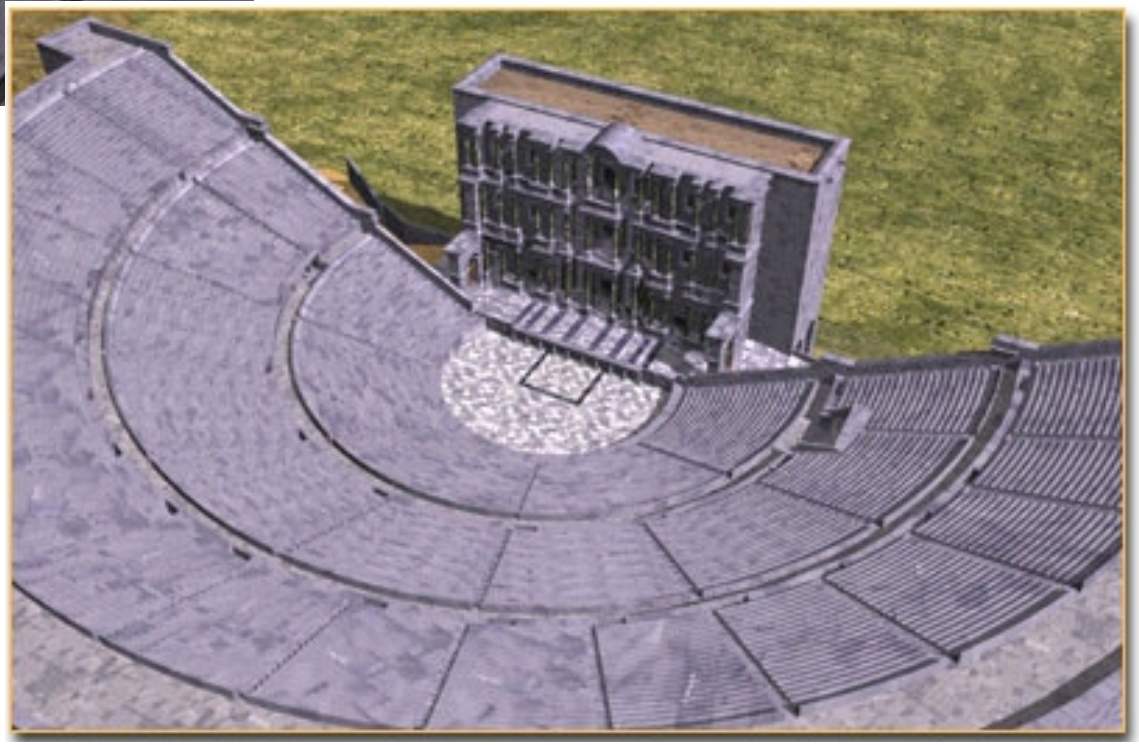

ŘECKÉ DIVADLO

Divadlo bylo děleno na tři základní části, na skéné, orchéstru a teatron. Netvořilo architektonický celek, bylo otevřeno do prostoru.

Hlediště je vybudováno v přírodním svahu s výhledem do krajiny. Je členěno na spodní část s 21 řadami sedadel a na hořejší část s 34 řadami. Od sebe je odděluje 2metry široký ochoz zvaný diazoma. Stejný ochoz je i za poslední řadou sedadel v horní části teatronu.
Hlediště je rozděleno do několika klínů, tzv. kerkides, ve spodních řadách do 12, v horních řadách do 22. Sedadla byla z bílého vápence, který se svým leskem podobal mramoru. V divadle byly i tři řady tzv. čestných sedadel. Původní byla přímo ve spodní řadě u orchestry, další byla časem přidána před a za diazoma. Ta byla určena pro kněží svatyně Asklepiovy a úředníky z Epidauru. Tato čestná místa byla opatřena opěradly a měla snížené sedadlo, předpokládalo se, že si vlivný majitel sebou přinese kožešiny nebo polštářky na sezení. Nejspodnější řadu od orchestry odděloval nízký žlab přes dva metry široký kam stékala dešťová voda a odtékala otvory po stranách .

Orchestra, neboli tančiště, byla nejstarší část divadla a mohla mít různé tvary. Epidaurské divadlo mělo kruhovou orchestru, ale to neznamená, že to byl běžný typ. Jediné divadlo postavené v 5. st. BC, které se zachovalo v původní podobě v Thoriku, má orchestru elipsovitého tvaru, divadlo v Euónymu mělo orchestru obdélníkovou. Současně byly některé prostory v krétských palácích identifikovány jako divadla a taktéž mají obdélníkovitý půdorys. Když se však vrátíme k divadlu v Epidauru, kruh orchéstry byl zvlášť označen kamennou obrubou a samotná orchestra byla upěchovaná zem. Na orchéstře tančil a zpíval chór, herec se spíše zdržoval v blízkosti prostoru skené.

Skéné, doslova stan, byla budova umístěná za orchestrou. Původně to tedy mohl být pouhý stan, pak dřevěná budova, která se stavěla pro každé hry a pak zase bourala a nakonec kamenná budova, která mohla sloužit i jako divadelní scéna. Byla zázemím pro herce, kde se převlékali a přechovávali své kostýmy a rekvizity. Byla vybavena třemi branami: vpravo městskou, uprostřed královskou, vlevo venkovskou, brána kterou herec vešel určovala prostředí ze kterého pochází. V přízemí se nacházel rozsáhlý sál rozdělený pěti sloupy na dvě části, po straně se k němu pojily dva menší pokojíky (A, B). Díky sloupům se předpokládá, že nad sálem a nad pokoji bylo ještě vyšší patro, možná i více pater.
Na pravé straně od skené je jedna větší místnost (C), která má v půdorysu tvar lichoběžníka, ta byla nejspíše pouze přízemní protože pilíř sousední brány (H) měl nad sebou římsu, to by nebylo možné kdyby měl nad sebou další patro. Podobná místnost se nejspíše nacházela i na druhé straně, z ní se ale nedochovaly základy.
Na střeše skéné se také mohlo hrát , nejčastěji to byla zjevení bohů a podobné scény. Skéné byla původně dřevěná s malovanou dekorací.

Před skéné se rozkládal dlouhý úzký sál zvaný proskénion, V Epidauru jeho průčelí tvořilo 18 polosloupů jónského řádu a mezery mezi nimi byly vyplněny dřevěnými deskami.
Na proskenion vedly z obou stran strmé rampy, který ústily do volného prostoru na střeše proskenia. Tento rozsáhlý prostor se nazýval logeion, tj. řečniště. Nejspíše to bylo při shromáždění sněmu lidu stanoviště řečníků.

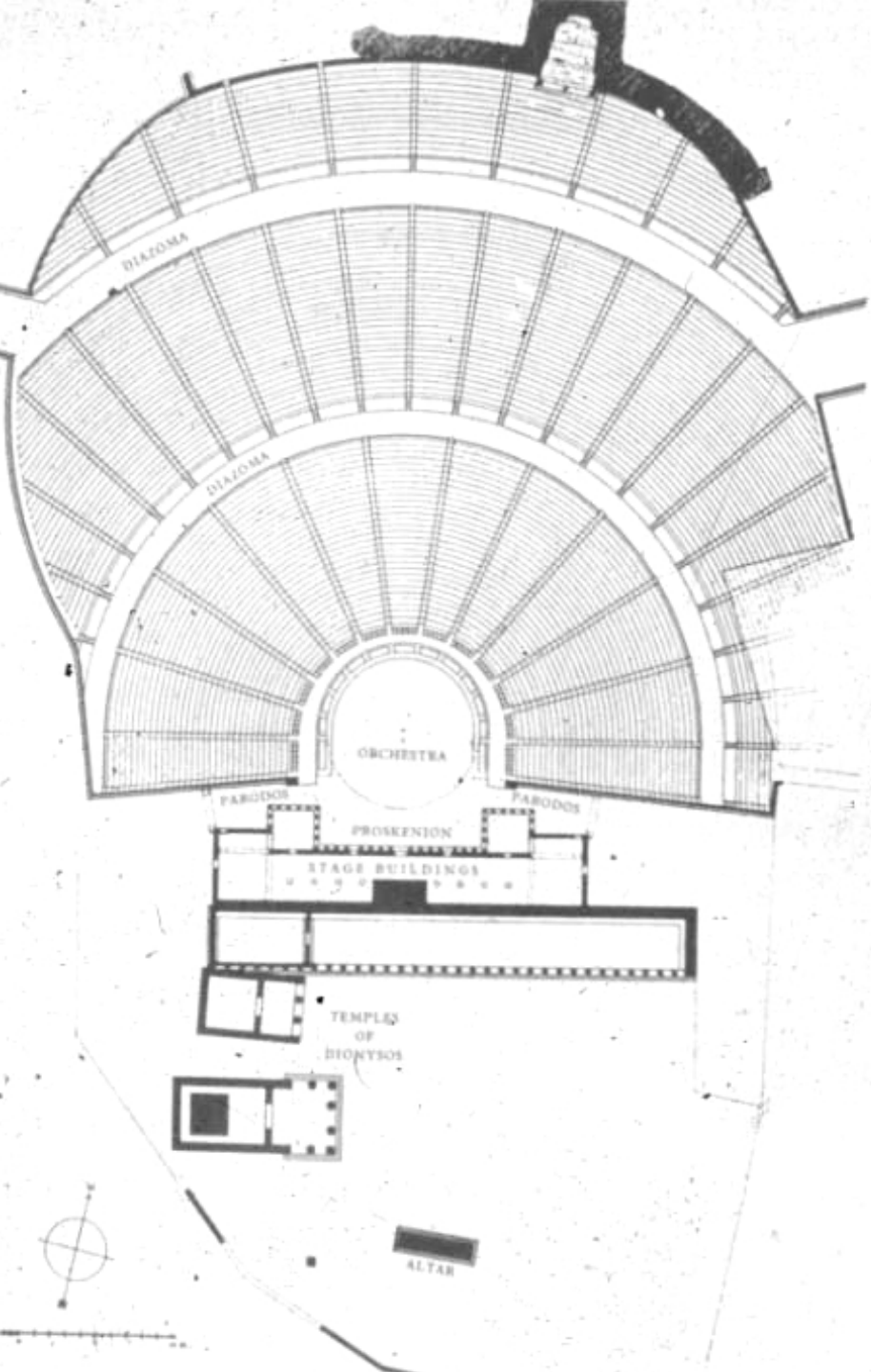

Theater of Dionysius, Athens

z hlediska vývoje nejdůležitější řecké divadlo.
Prošlo množstvím proměn od 6.st.BC do 3.St.AD.
Je zajímavé tím, že některá sedadla v první řadě byla

opatřena nápisy určujícími místa důležitým osobnostem.

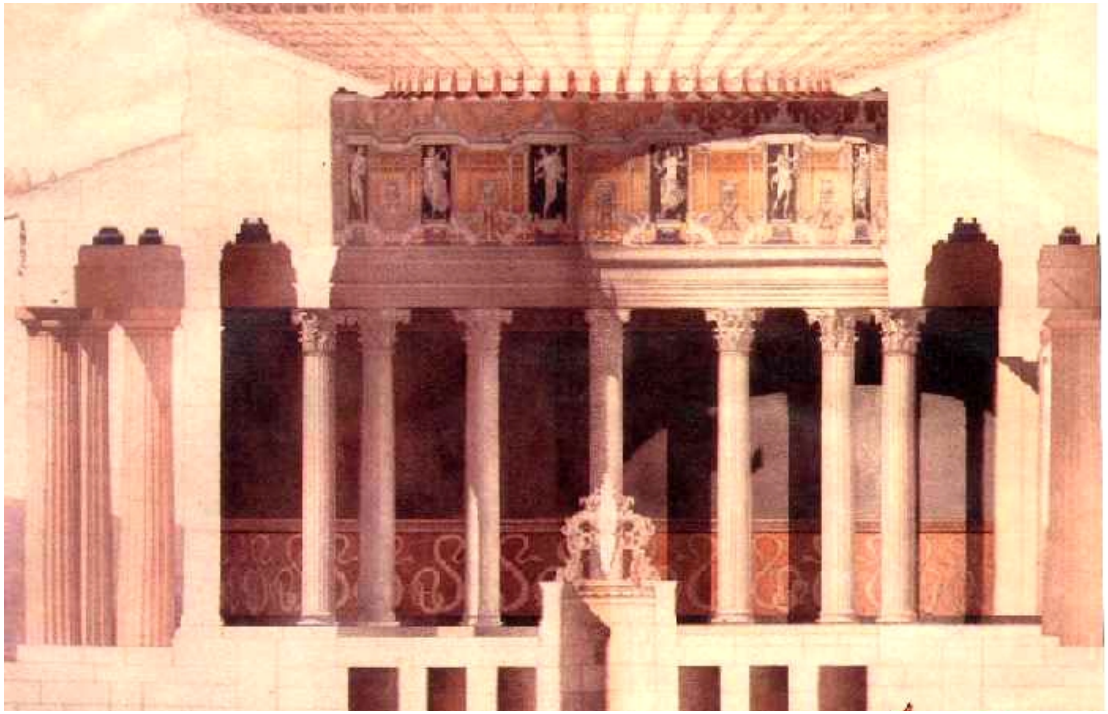

Divadlo v Epidauru

Epidauros
early third
century B.C.E

divadlo v Epidauru, které je pokládáno za nejtypičtější příklad antického divadla. Bylo postaveno mezi roky 330 a 300 BC architektem Polykleitem mladším a nebylo nikdy přestavováno. Pro svou souměrnost a půvab bylo i ve starověku pokládáno za nejkrásnější řecké divadlo.

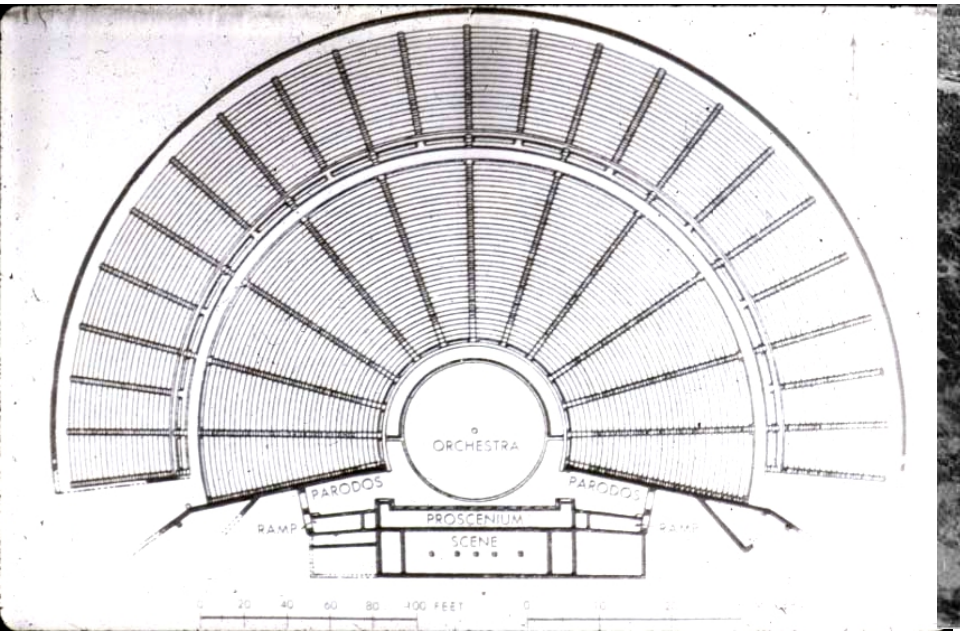

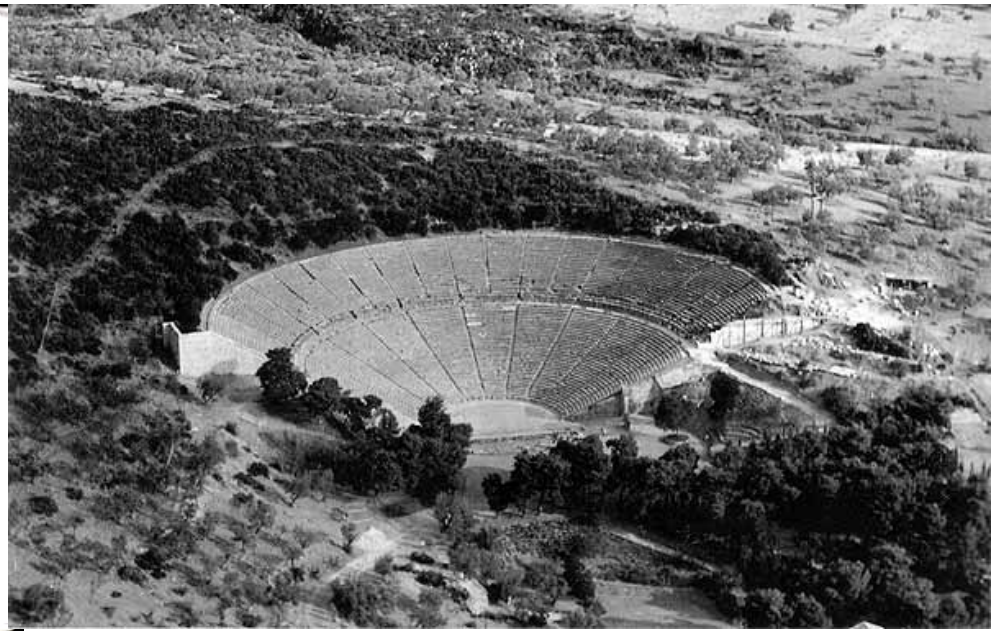

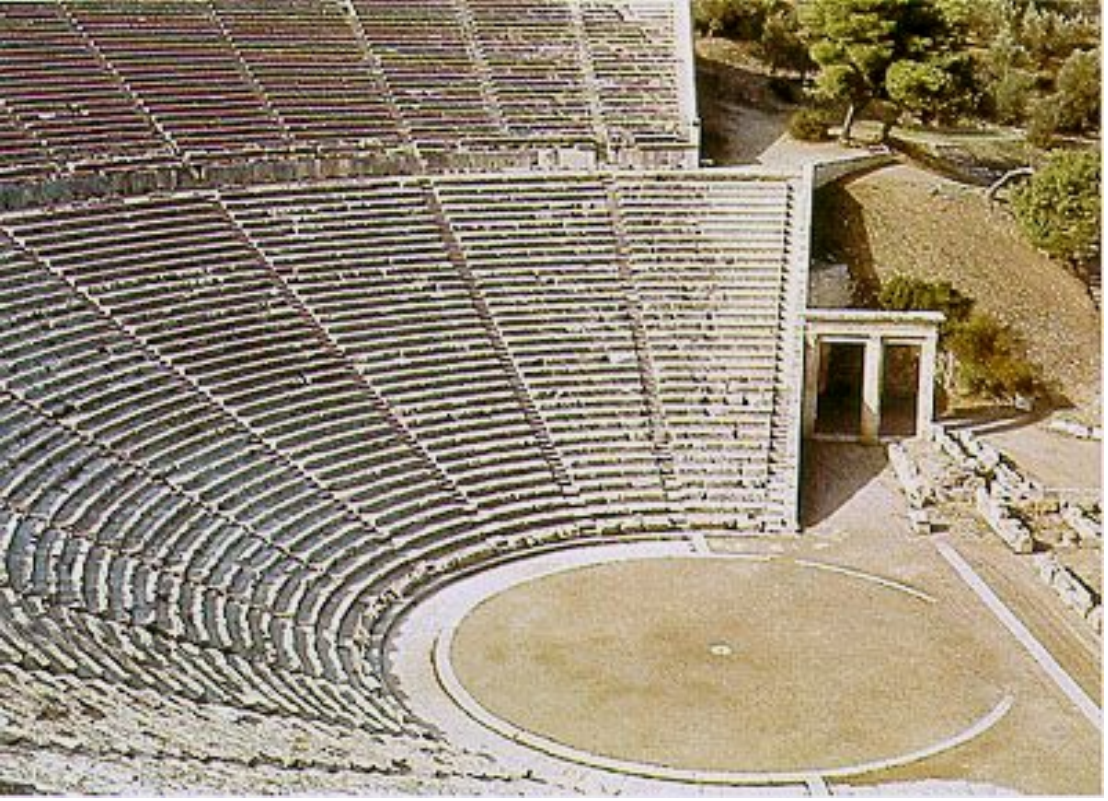

Divadlo v Epidauru

Epidauros, Greece
early third century B.C.E

Theater
Epidauros, Greece
early third century B.C.

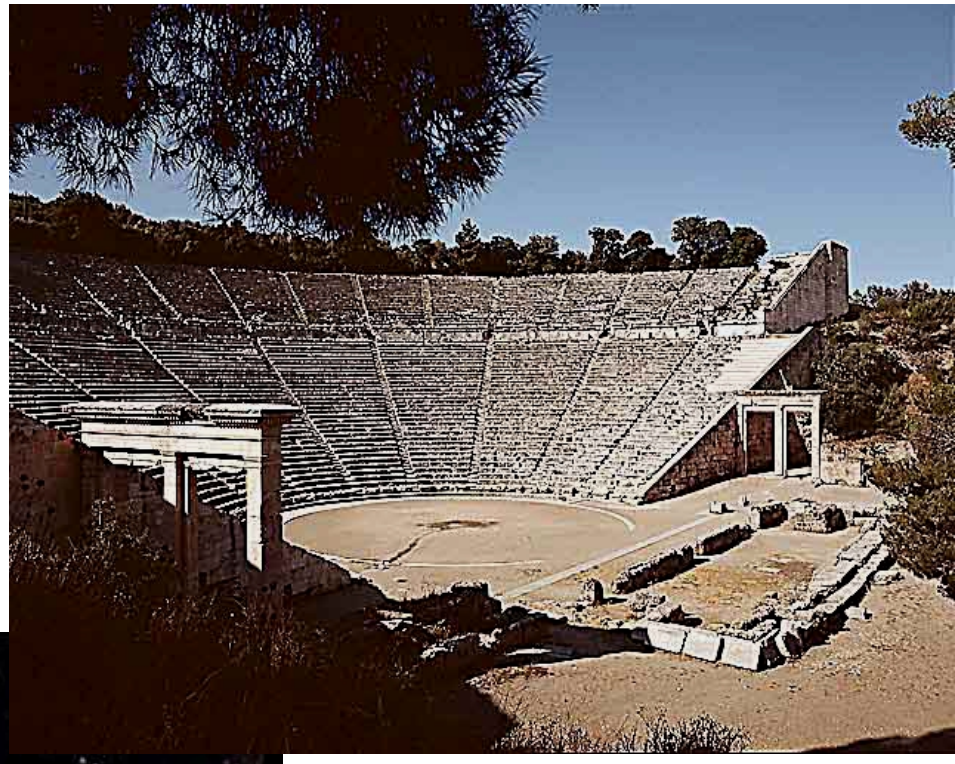

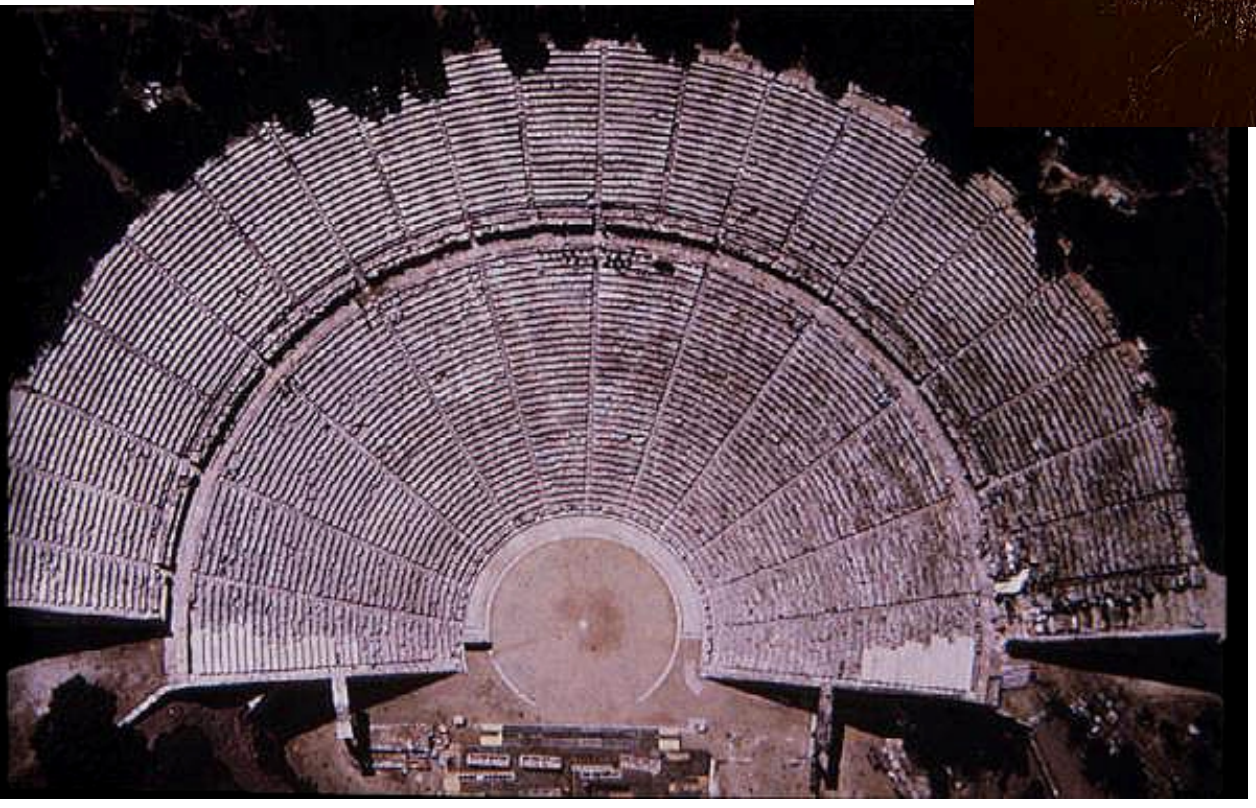

Theater, Priene:
through *cavea* (audience seating) towards *orchestra*
begun 4th century B.C.E.

Zdroje:

PIOJAN, José. ***Dějiny umění 1***, 1. vyd. Praha: Odeon, 1977. ISBN: 80-7176-765-4
kol. ***Ilustrované dějiny světa - Úsvit civilizací***, 2. vyd. Bratislava: Gemini, 1993. ISBN: 80-7161-016-X
kol. ***Encyklopedie starověkého světa***, 1. vyd.Praha: Perfekt, 2004. ISBN: 80-8046-269-0
AUGUSTA, Pavel. a HONZÁK, František. ***Jak se žilo ve starověku,*** 1. vyd. Praha: Albatros,1989

Internetové zdroje:

- **http://cs.wikipedia.org**
- **http://commons.wikimedia.org/**
- **http://www.trentu.ca/faculty/rfitzsimons/AHCL2200Y/LE%2010-01a.htm**
- **http://www.trentu.ca/faculty/rfitzsimons/AHCL2200Y/10-01a/%2800%29%20Acropolis%20%2803%29.jpg**
- **http://www.parthenonfrieze.gr**
- **http://www.dartmouth.edu/~prehistory/aegean/**
- **http://www.ruhr-uni-bochum.de/milet/in/wege/bouleuterion/bouleuterion-gr/bouleuterion-gr.htm**
- **http://imgc.allpostersimages.com/images/P-473-488-90/49/4914/28K9G00Z/posters/turkey-milet-miletus-reconstruction-of-bouleuterion-illustration.jpg**
- **http://en.wikipedia.org/wiki/Ancient_Greek_temple**
- **http://www.trentu.ca/faculty/rfitzsimons/AHCL2200Y/LE%2009-03.htm**
- **http://en.wikipedia.org/wiki/Age_of_Pericles**
- **http://en.wikipedia.org/wiki/Temple_of_Olympian_Zeus,_Athens**
- **http://cs.wikipedia.org/wiki/Starov%C4%9Bk%C3%A9_%C5%99eck%C3%A9_divadlo**
- **http://archeologieuk.blog.cz/0811/pocatky-reckeho-divadla**